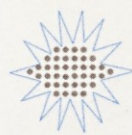

primorski utrip

ČASOPIS ZA SLOVENSKO OBALO IN ZAMEJSTVO

PIRAN-IZOLA-KOPER

www.casino-portoroz.com

Grand Casino Portorož

Obala 75a, Portorož - Slovenija
Tel.: 05 676 0 373

Casino Portoroz 44

Maj 2005 Leto 11 Številka 135 CENA 180 SIT /Poština plačana pri pošti 6320 Portorož/

IZHAJA 13. V MESECU

EVROPA SE SPOMINJA GROZOT

8. maja 1945 je moral komandant nemških oboroženih sil generalfeldmaršal Wilhelm Keitel podpisati brezpogojno kapitulacijo Nemčije, 15. maja 1945 pa je nemški general za JV Evropo von Loehr v Topličici podpisal kapitulacijo nemške armadne skupine. Evropa je 9. maja 1945 slavila konec 2. svetovne vojne, ki je terjala 50 milijonov žrtev in ki so jo zakrivilo nemški nacionalsocializem, italijanski fašizem in japonski fanatizem. V Jugoslaviji je umrlo 1,7 milijona ljudi, od tega polovica pod noži bratov narodnosti. Obiskali smo nekdanje koncentracijsko taborišče Dachau, ki so ga esesovci dali postaviti leta 1940 (na fotografiji tamkajšnji krematoriji in žrtve) in kjer je umrlo 1776 Slovencev.

Reportaža na straneh 2, 6 in 7. FOTO: Breda Krajnc.

Nagrajena pričevanja o starem hotelu Palace

S podelitvijo nagrad se je 13. maja 2005 v Portorožu tudi uradno zaključil natečaj Zbudimo Palace. Marca letos ga je razpisalo podjetje Istrabenz hoteli Portorož, ki vodi prenavo starega portoroškega hotela. Komisija je prvi nagradi podelila Milošu Jovanoviću v kategoriji pričevanja in Alojzu Čendaku v kategoriji fotografski material ali drugi slikovni zapisi.

Stran 5. FOTO: Breda Krajnc

fotooptika RIO
EXPRESS OPTIKA
IZOLA

Kar je čisto in jasno je resnično!

Popolna oskrba vida
Za vaše oči Fotooptika Rio poskrbi!

Ljubljanska 24 IZOLA Tel. 64 00 500

INTERNAUTICA – največja doslej

prireditve: v Portoroškem zalivu Alpe Adria Cup pod pokroviteljstvom Casinaja, v marini so že enajstič dvignili modro zastavo, v Piranu so bile zasidrane stare barke, v Portorožu defile starih vozil (društvo Balilla). Jurij Korenc (Studio 37), izvršni direktor Internautice je ob jubileju povedal, da s ponosom gledajo na preteklo desetletje in se spominjajo začetkov iz leta 1996, ko je le redko kdo verjel v smisel in uspeh tega projekta. Otvoritveni trak 10. jubilejne Internautice sta svečano prerezala minister za promet mag. Janez Božič in županja Občine Piran Vojka Štular. Direktor Marine Portorož Enes Lojz je nadvse zadovoljen z letošnjim obiskom. FOTO: Primorski utrip.

V Piranu so inštalirali video nadzor

Občina Piran je zaradi vandalizma bila prisiljena na nekaterih mestih na Tartinijevem trgu vzpostaviti video nadzor. Mariborsko podjetje Višina d.o.o. je montiralo 8 kamer, ki bodo še posebej usmerjale pogled na nepridiprave, ki uničujejo našo skupno imovino. Občina mora tako za saniranje stanja žal porabiti davkoplačevalske milijone. Nadziranje mimoidočih ne bo zlorabljeno. Na fotografiji Primorskega utripa: Montaža video nadzora na fasadi Mestne knjižnice v Piranu, 11. maja 2005.

Županji razdelili 18.000 lončnic

Izolska županja Breda Pečan je razveselila občanke in občane z 10.000 lončnicami za okrasitev balkonov, vrtov in domov, piranska županja Vojka Štular pa z več kot osem tisoč. Reportaža o čistilni akciji in podelitvi rož v piranski občini na 12. strani.

FOTO COLOR LABORATORIJ

Obala 7 Bernardin
6320 Portorož

Tel.: +386 05 674 08 80

Quicklab

www.geocities.com/quicklab_fotolaboratorij
E-mail: fotoquicklab@siol.net

Za prenos fotografije s CD, diskete,
Smart Media, Compact Flash iz
digitalnega fotoaparata na
fotografski papir

Kronologija vzpona in padca nemškega nacionalsocializma

Nemški nacionalsocializem - ali na kratko nacizem - je bila posebna oblika fašizma kot skrajno nacionalistično gibanje, nabito z agresijo, rasizmom, totalitarizmom – ideologijo pač, ki je temeljila na političnem sistemu v Nemčiji vse od leta 1919 pa do zloma tretjega rajha spomladi leta 1945. Poosebljal ga je Adolf Hitler (rojen 1889 v Avstriji), pozneje veliki vodja (Fuehrer) nemškega naroda, eden največjih zločincev vseh časov. Do leta 1912 je živel na Dunaju kot priložnostni delavec in neuspešen risar, nato je odšel v Muenchen, kjer je začel svojo zločinsko pot. Bil je odličen govornik, ki je znal pritegniti pozornost množic.

Na fotografiji Bilda. Zadnji posnetek Adolfa Hitlerja in Eve Braun preden sta si v noči 30. 4. 1945 v berlinskem bunkerju vzela življenje in se pustila sežgati.

in njeno slepo podrejanje »narodu«, nacističnim principom in njenemu vodji. Militarizacija celotnega življenja. V Nemčiji nastopi tako imenovana radikalna fanatičnost velike večine članov NSDAP. »Ein Reich, ein Volk, ein Fuehrer«. (Ena država, en narod, en vodja). Hitler poudarja krivice, ki da so se zgodile Nemčiji. V svoj prid obrne svetovno gospodarsko krizo, ki je nastopila leta 1928 in javno govori imperialističnih težnjah. Napis: »Hitler ist unsere Rettung« (Hitler je naša rešitev). S pomočjo zvestih podanikov, političnih in militantnih skupin (GESTAPO, SA, SS) uspešno preganja svoje politične nasprotnike. Nemški narod zajameta strah in nemoč.

Hinderburg mu ob podpori velekapitala poveri sestavo vlade. Nemčija izstopi iz Društva narodov, leta 1934 razglasi za neveljavne oboroževalne omejitve iz versajske pogodbe, 1936 zasede Porenje in priskoči na pomoč diktatorju Francu v času španske državljanske vojne.

1934 - Adolf Hitler 30. junija 1934 da pobiti nekatere svoje najozje sodelavce. Militantne veje NSDAP izvršijo pokole, zlasti Židov. Po Hinderburgovi smrti (2. avgusta 1934) se Hitler polasti funkcije državnega predsednika in šefa vlade ter glavnega poveljnika vojske. Ustvari totalitarno državo.

1935 - sprejeti so bili rasni zakoni, ki so poveljevali arijsko »čisto« raso.

1936 - Heinrich Himmler iz Muenhna postane šef nemške policije. (Strateg koncentracijskih taborišč in dokončnega židovskega vprašanja).

1937 - masovne aretacije zlasti nasprotnikov političnega sistema in

1940 - kapitulacija Francije, nemške čete vkorakajo v Pariz.

1941 - Hitler (kljub podpisanemu paktu o miru s Stalinom) napade Sovjetsko zvezo.

1942 - Zloglasni šef nemške policije Heinrich Himmler predlaga Hitlerju dokončno rešitev judovskega vprašanja. V koncentracijskih taboriščih s strupi umorijo na tisoče invalidov, duševnih bolnikov, Židov. Interniranci so le še samo številke, ki čakajo na smrt.

1943 - Totalna vojna (Totalkrieg). Na območju tretjega rajha pospešeno gradijo koncentracijska taborišča in njihove podružnice. Skupaj že okoli 170.

1944 - Zavezniki se 6. junija izkrcajo v Normandiji (znameniti dan D) in odprejo še eno fronto. Zavezniška letala bombardirajo nemška mesta. Nemci umorijo 10.000 Judov in pripravljajo načrt za popolno uničenje vseh koncentracijskih taborišč, s čimer bi zbrisali sledi njihovega grozovitega početja, kar pa jim zaradi približevanja zavezniške vojske ne uspe.

V delovnem taborišču Dachau pri Muenchnu se pojavi smrtonosna bolezen tifus.

1945 - Nemčija pred katastrofo. Sovjeti se približujejo Berlinu, zavzamejo Reichstag (nemški parlament) in na skoraj uničeni zgradbi zmagovito izobesijo svojo zastavo. Mogočna nemška armada se sesuje. Hitler, skrit v bunkerju, naredi samomor. Poleg Hitlerja naredijo samomor (in se izognejo sojenju v Nuernbergu) tudi zloglasni voditelji Goering, propagandni minister Goebbels (skupaj s Hitlerjem v bunkerju), šef policije Himmler in Ley. Nekateri veljaki so uspeli pobegniti, kot na primer zloglasni zdravnik Mengele, ki je pobegnil v Južno Ameriko.

1945 - Generalfeldmaršal Wilhelm Keitel, šef vrhovnega poveljstva nemške vojske, 8. maja 1945 podpiše brezpogojno kapitulacijo Nemčije. Na Nuernberškem procesu je bil obsojen na smrt kot vojni zločinec.

Rajh razdelijo na okupacijske cone (vzhodni in zahodni Berlin). Začetek hladne vojne, Rusi leta 1961 postavijo berlinski zid.

Generali so na sojenju v Nuernbergu trdili, da niso vedeli za grozodejstva v koncentracijskih taboriščih. Fotografija Bilda kaže SS Reichsfuehrerja Heinricha Himmlerja, lagerkomandanta Franza Zieresa in SS komandanta Ernesta Kaltenbrunnerja kako si ogledujejo koncentracijsko taborišče Mauthausen.

1933 - Adolf Hitler postane nemški kancler. Takratni predsednik

Židov. Tisoče ljudi odpeljejo v koncentracijska taborišča.

1938 - Muenchenska konferenca (29. 9.), na kateri se velesile se soočijo s Hitlerjevimi zahtevami. Kljub velikim koncesijam ostane Hitler nezadovoljen.

1938 - Hitler izvede Anschluss (pripojitev Avstrije Nemčiji) in zavzame Sudete.

1939 - Nemčija napade Poljsko – začetek 2. svetovne vojne.

TRST Nasilneži ne odnehajo

Mesto Trst je, kljub odličnim odnosom Slovenije z Italijo, še vedno zastrupljeno s sovraštvom do Slovencev. To ne nazadnje čutijo tudi zamejski Slovenci na svoji koži, izbris meje pa kot, da nas ne bi hotel združiti v enotne poglede sožitja in sodelovanja. Neznani nasilneži so se namreč v začetku maja ponovno spravili nad poklicni zavod Jožefa Štefana pri Sv. Ivanu in v šolskih prostorih napravili pravo razdejanje. Tu in tam se spravijo tudi nad kakšen spomenik. V stavbo so vdrli tako, da so najprej razbili šipo na vratih, sicer zasilnega izhoda. Lotili so se računalnika, monitorja, stolov, miz, telefona... razbijali šipe. Zanimivo je, da razgrajavec nihče ni opazil, policija pa jih doslej tudi še ni uspela identificirati. Alarmnih naprav ni bilo. Slovenci tako ne ocenjujejo zastoj, da se pritisk nanje stopnjuje. Vprašati se je treba, ali bodo za zaščito svojih prostorov v Trstu morali najeti varnostnike?

Domobranci ne moremo primerjati s partizani!

Takšne primerjave so zlobne, absurdne. Domobranci so prisegli zvestobo Hitlerju in to celo dvakrat. Prvič 20. aprila 1944 in drugič 30. januarja 1945, ko se je že vedelo, da bo nacistična Nemčija klonila. Oborožena formacija je bila ustanovljena leta 1943 iz ostankov belogardističnih skupin in novih izdajalcev za boj proti NOV v Sloveniji. Poveljnik domobrancev je bil kvisting Lev Rupnik. Besedilo prisege: »Prisegam pri vsemočnem Bogu, da bom zvest, hraber in svojim nadrejenim pokoren, da bom v skupnem boju z nemško oboroženo silo, stoječo pod poveljstvom velike Nemčije, SS-četami in policijo proti banditom in komunizmu, kakor tudi njegovim zaveznikom, svoje dolžnosti izpolnjeval vestno, za svojo slovensko domovino kot del svobodne Evrope...«. Ne smemo pozabiti dejstev, da so domobranci oborožili Nemci, da so se skupaj z njimi borili tudi proti partizanom, sedaj pa pravijo, da so se tudi oni borili za domovino. Morda že res, toda kako in za koga?

Dunaj Avstrija je slavila

V nedeljo, 15. maja 2005 je bila na Dunaju slovesnost ob 50. obletnici podpisa Avstrijske državne pogodbe, ki v 7. členu določa pravice tudi slovenskim Korošcem na ozemlju Avstrije, vendar se Avstrija z uresničevanjem določil Avstrija ne more preveč hvaliti.

1918 - v Nemčiji zrušijo monarhijo.

1919 - v Muenchnu ustanovijo NSDAP - Nacionalistično nemško delavsko stranko (Nazionalistische deutsche Arbeitspartei). Ta stranka je bila na nuernberškem procesu razglašena za zločinsko.

1921 - Adolf Hitler postane neomajni vodja (Fuehrer) NSDAP in pripravlja državni prevrat.

1923 - Adolf Hitler v Muenchnu s svojimi političnimi somišljeniki izvede »puč«. Poskus propade. Hitlerja retirajo in zaprejo.

1925 - Izšlo je znamenito Hitlerjevo delo Mein Kampf (Moj boj). Knjigo je napisal v zaporu, vsebuje pa vse temeljne točke nacističnega programa – premoč arijske rase nordijskega človeka na duhovnem in biološkem področju, antisemitizem, radikalizem, demagogija, zanikanje osebne svobode

Nasprotniki tvegajo glavo. Evropska diplomacija se ne zgane, čeprav je bilo že očitno, da se Nemčija pospešeno oborožuje.

Neodvisni nestranski časnik za območje Slovenske obale in zamejstva

primorski utrip

Glavni in odgovorni urednik: Franc Krajnc
Naslov uredništva in oglasnega oddelka:
Primorski utrip, Obala 125 Lucija,
6320 Portorož
Tel.: 05 6777 140, tel./fax: 05 677 0185,
e-pošta: informa.portoroz@siol.net
Naročnine, oglasno trženje in
Media Service - Storitve za medije in tisk
PTA Primorska tiskovna agencija:
Obala 125, Lucija
Tel. 05 6777 140, GSM 031/851-240
Tehnično urejanje: Informa Portorož
Tisk: Tiskarna Vek Koper
Naklada: 2000 izvodov

Ustanovitelj in izdajatelj:

informa

Tržno komuniciranje in informiranje
Portorož, Obala 125, tel.: 05 6777 140,
tel./fax: 05 677 0185, fax: 05 6777 139
Adrijana Krajnc Vasovič s.p.
Matična št. 1094343 DURS, Davčni urad Koper,
Izpostava Lucija, ID DDV, SI59225246
Transakcijski račun št.: 10100-0035275306 BK, PE
Lucija
Letna naročnina (za 12 števil) 2.160,00 SIT
Časopis je vpisan v razvidu medijev Ministrstva za
kulturo RS pod zap. št. 460.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost
(Ur. list RS št. 89/98) sodi časopis med proizvode,
za katere se obračunava davek na dodano
vrednost (DDV) po stopnji 8,5%.

Ajdovščina potrdila enotnost Slovencev

Slavnostni govornik Ciril Zlobec v Ajdovščini 7. maja 2005 govori množicam.
FOTO: FK Primorski utrip.

Prvi predsednik prve slovenske vlade Boris Kidrič 5.5.1945 govori množicam.

Polemike novodobnih desničarskih opcij, ki bi rade obrnile tok zgodovine in tradicij NOB, so bile potolčene. Zlasti tudi v Ajdovščini na proslavi 7. maja 2005, kjer se je na Lavričevem trgu zbralo blizu 10.000 ljudi iz vseh krajev Slovenije - enkrat več kot so pričakovali. V nepopisni gneči smo videli tudi predstavnike LDS, DS (preimenovana SZDL), DeSUS, ZKP. Nismo pa opazili drugih strank, kar je verjetno nekako razumljivo. Na prizorišče je prineslo zastave okoli 200 praporščakov, prikorakala je tudi častna četa Slovenske vojske. Med častnimi udeleženci so bili tudi, veleposlanik EU v Sloveniji Erwan Fuoeure, bivši predsednik države Milan Kučan, ki je požel velik aplavz, dva podpredsednika DZ Vasja Klavora (DeSUS) in Marko Pavliha (LDS), obrambni minister Karl Erjavec in številni drugi. Župan Občine Ajdovščina Marjan Poljšak je poudaril naj »na oni strani meje« pozabijo na želje po rapalski meji in italijanizaciji Primorske. Slavnostni govornik, pesnik in akademik Ciril Zlobec je obžaloval, da je bilo prav v preteklih dneh izrečenega toliko žaljivega na račun NOB. »Danes, po 60 letih bi vendarle morali nehati s sovraštvom«. To ni bila takšna ali drugačna vlada. 5. maja 1945, ko je bila Primorska še vedno pod Italijo, je v Ajdovščini bila ustanovljena prva partizanska poveljna slovenska narodna vlada! Na koncu so vsi zapeli primorsko himno Vstajenje Primorske. Vsa pohvala gre primorskim (piranski, koprski, izolski in drugim) borčevskim organizacijam za odlično organizacijo in izvedbo te zgodovinske prireditve.

Ljudje so prispeli s 108 avtobusi in vlakom. Na fotografiji Pirančani z enim od šestih avtobusov v organizaciji ZZB. Primorske občine so prispevale za proslavo in plačale prevoz.

Prihod častne čete Slovenske vojske in 200 praporščakov.

Tudi Pirančani so se udeležili proslave.

Lavričev trg v Ajdovščini je bil premajhen za vse, ki so želeli prisostvovati na proslavi. 10 tisoč udeležencev!

Najlepša poslanka na proslavi.

Dokaz, da so bili na proslavi tudi člani ZKP in LDS. FOTO: Primorski utrip.

Simboli naše mladosti in boja za svobodo.

33. Praznik refoška

20. - 22. maj 2005

V kleti Vinakoper so ocenili vinske vzorce za 33. Praznik refoška. V kleti Vinakoper so že ocenili vinske vzorce za 33. Praznik refoška, ki bo letos od 20. do 22. maja v Marezigah. Dve ocenjevalni komisiji sta skupno ocenili 105 vzorcev, ki jih je predložilo 63 istrskih vinarjev. Dve ocenjevalni komisiji sta skupno degustirali 55 vzorcev sorte refošk letnika 2004 in 27 vzorcev sorte malvazija letnika 2004, ki niso ustekleničeni ter 23 vzorcev ustekleničenih vin različnih letnikov, med njimi sorte refošk, malvazija, chardonnay, rumeni muškata, merlot in cabernet sauvignon ter zvrsti. Svoje vzorce za letošnje tekmovanje je oddalo 63 vinarjev iz treh obalnih občin. Slavnostna podelitev priznanj in nagrad najboljšim vinarjem, bo tudi letos, kot že tradicionalno, potekala na prazniku refoška v Marezigah. V času praznika refoška naj bi se v Marezigah sestal tudi UO Društva vinogradnikov in vinarjev Slovenske Istre in ocenil organiziranost ter delovanje društva v novih razmerah, ko so pred časom v Izoli ustanovili Konzorcij vinarjev in vinogradnikov Slovenske Istre, katerega v.d. direktorja je Miran Korenika. Očitno je namreč, da je treba nekatere naloge še doreči, da ne bi prihajalo do podvajanja delovanja.

Pridejo novi napisi

Na bencinskih servisih, ki jih je Istrabenz lani prodal dunajski družbi OMV, bodo kmalu viseli novi napisi: OMV Slovenija. Istrabenz je s prodajo servisov zaslužil 23,7 milijarde tolarjev in sredstva v glavnem s pridom porablja za kapitalne vloške v živilsko industrijo, energetiko in turizem.

Slovinci se nimamo radi Vsak tretji zakon propade

Solze sreče na začetku in solze sovraštva na koncu, bi lahko bil izrek za življenje Slovencev v dvoje, kajti podatki kažejo, da vsaka tretja zakonska zveza klavno propade. Kaže, da bomo na tem področju prehiteli Evropo. Vzrokov za razpad zakona je veliko; med drugimi tudi pehanje za bogastvom, alkohol v družini, skakanje čez plot in podobno. Pa še nekaj. Slovenci se očitno imamo radi le na daljavo, dokler ne živimo skupaj.

Omarja povzdigujejo v nebo

Omar Naber se bo na Evroviziji v Kijevu predstavil s pesmijo Stop. Mlad pevec, ki je zaslovel v oddaji skriti talenti Maria Galuniča, po mnenju nekaterih nima skrajna nobenih možnosti za zmago. Lobiranje doma z napol golo Mišo Molk (fotografija - fotomontaža? - v Nedelu) je cena priprava na veliki spektakl, kjer kljub zakulisnim igram velja pesem, ki se usede v uho. Ali se bo Slovenija letos dokončno poslovila od Evrovizije?

V Koprju so odprli prenovljen bencinski servis

Nova družba OMV Slovenija d.o.o., ki je od OMV Istrabenza odkupila vse bencinske servise, je 15. aprila ob 17.00 uri na koprski hitri cesti (pri Avtoplusu) odprla prenovljen bencinski servis Koper 3. Za lepo vzdušje ob novi pridobitvi je poskrbela skupina Atomik Harmonik, v družbi povabljenih na otvoritvi pa je bil tudi rally šampion Andrej Jereb s svojim dirkalnikom, izžrebali so tudi nagrajence nagradne igre, ki je potekala na bencinskem servisu.

Tako so nazdravili prenovljenemu servisu Maja Blaškovič Šavle, najemnik bencinskega servisa Vasilij Jerman in njegovi sodelavci.

Prenovljen servis stari Koprčani poznajo kot Koper 3, takrat še Istrabenzov bencinski servis, je bil zgrajen davnega leta 1948. To je prvi bencinski servis na Obali, ki ga je družba OMV Slovenija d.o.o. prenovila po novem gostinskem in trgovinskem VIVA konceptu, ki ga imajo na vseh preostalih stotih servisih po vsej Sloveniji. Novi koncept VIVA, ki ga družba OMV Slovenija uvaja na svojih servisih po Sloveniji, zagotavlja strankam še bolj kakovostno raven ponudbe in storitev. Pridobitev prenovljenega koprškega servisa je peka dnevno svežega kruha in peciva, ki bo strankam na voljo v prodajalni VIVA minimarket, za tople in osvežilne napitke ter prigrizke pa bo odslej na voljo tudi VIVA Snack bar. Novo pridobitev je predstavila Maja Blaškovič Šavle, odgovorna za odnose z javnostmi pri družbi OMV Slovenija. Poskrbeli so tudi za posebno presenečenje. Med občinstvo se je pripeljal znani voznik rallyja, Izolan Andrej Jereb. Namreč družba OMV Slovenija iz Koprja je njegov novi generalni sponzor. Skupina OMV že vrsto let gradi svojo javno podobo kot pokrovitelj vrhunskih tekmovalcev v rallyju na Češkem, Madžarskem in v Avstriji. Tako se postavlja ob bok mednarodno uveljavljenim podjetjem, ki so v tem športu prepoznali atraktiven način za oglaševanje svoje blagovne znamke. Skupina OMV velja tudi za enega največjih oglaševalcev v rallyju v svetovnem merilu. Družba OMV Slovenija, d.o.o., se s podporo Andreju Jerebu pridružuje skupni korporativni sponzorski politiki in hkrati pogloblja sodelovanje z lokalnim okoljem, v katerem deluje.

Trije prostovoljci so skupaj z Andrejem Jerebom izžrebali nagrajence nagradne igre prenovljenega bencinskega servisa Koper 3, ki je potekala od 25. marca do 15. aprila 2005. Podelili so nekaj praktičnih nagrad, kot glavno nagrado pa digitalni aparat, katerega se je razveselila Manuela Saule iz Dekanov, 200 litrov bencina pa je dobil Fandel iz Lucije.

Andrej Jereb in sovoznik Miran Kacin vedno uspešnejša

Zmagala sta na Hella Saturnus rallyju. Kako bo 5. junija v Koprju?

Po lanski izjemni sezoni, v kateri je Andrej Jereb s sovoznikom Miranom Kacinom dosegel osem zmag na osmih rallyjih, se je moštvo z novim imenom Dunlop OMV Racing prvi konec tedna v aprilu po treh letih vrnilo na hitrostne preizkušnje slovenskega državnega prvenstva. Tudi v prejšnjih treh letih je bil izolski mojster volana reden gost na dirkah v Sloveniji, a po drugem nasklovu državnega prvaka, ki ga je dosegel leta 2001, se ni več potegoval za osvojitve

državnega prvenstva, sedaj pa ga spet vidimo na zmagovalnih odrih. Postal je trikrat zapovrstjo državni prvak Srbije in Črne gore ter lani in predlani zasedel tretje oziroma drugo mesto v vzhodnoevropskem pokalu v okviru evropskega prvenstva v rallyju, za katerega štejejo dirke od Češke do Gruzije. Lani je Jereb dosegel tri zmage na rallyjih za evropsko prvenstvo, med katerimi bi lahko jesensko slavje na YU Rallyju s koeficientom 10 šteli za enega največjih uspehov slovenskega avtomobilskega športa doslej. Prvi rally v letošnjem slovenskem državnem prvenstvu je moštvo odpeljalo 1. in 2. aprila v avstrijskem Wolsbergu. Nato je 8. maja sledil Rally Hella, 5. junija Mednarodni Rally Koper/Capodistria 2005, kjer se Jerebu nasmihala nova zmaga. 10. julija bo 3. Rally Maribor 2005, 4. septembra 22. AMTK Rally Velenje in od 7. do 9. oktobra 2. Rally Postonjska jama. Dirkalnik Dunlop OMV Racinga pa se bo pojavil še na nekaterih tekmah v tujini, med katerimi bo vsaj ena sodila v krog najzahtevnejših preizkušenj evropskega prvenstva s koeficientom 20 ali celo za svetovno prvenstvo. Tudi v letu 2005 se bo namreč moštvo razvijalo tako po športnih kot poslovnih merilih.

Breda Krajnc

Zavarovalna družba Adriatic

V letu 2004 ustvarili 715 milijonov čistega dobička

Nadzorni svet Adriatic zavarovalne družbe se 20. aprila seznanil s poslovnim poročilom in z mnenjem revizorja. Poslovanje zavarovalnice v letu 2004 je ocenil kot kot uspešno. Adriatic je v letu 2004 zbral 31 milijard tolarjev premije in poslovno leto zaključil z dobičkom, ki po obdavčitvi znaša 715 milijonov tolarjev. Višje so tudi zavarovalnotehnične rezervacije, ki presegajo 28 milijard tolarjev, kar zagotavlja visoko raven varnosti zavarovancem.

Adriatic je v letu 2004 dosegel skupno 31 milijard tolarjev bruto premije, kar je skoraj 10 odstotkov več kot leto prej. Na področju zdravstvenih zavarovanj beležijo 3 odstotno rast, premija znaša 12,7 milijarde tolarjev, pri življenjskih zavarovanjih pa so dosegli skoraj 21 odstotno rast in dosegli 2,29 milijarde tolarjev premije.

Na področju drugih premoženjskih zavarovanj je Adriatic zbral 16 milijard tolarjev kosmate premije, kar je za 13,7 odstotkov več kot leto prej. Adriatic je dosegel dobre poslovne rezultate kljub neugodnemu škodnemu dogajanju in kljub temu, da je skupna premija rasla počasneje kot izplačila škod. Skupni izplačani znesek škod oziroma likvidirane škode so v letu 2004 znašale skoraj 20 milijard tolarjev in so porasle za 13,7 odstotka.

»Škodno dogajanje predvsem na področju premoženjskih zavarovanj v letu 2004 ni bilo prizanesljivo, saj smo zabeležili kar nekaj velikih škodnih dogodkov. Najbolj izstopajoča sta bila dva požara na industrijskih objektih, neurja na Štajerskem, potres v Posočju, nekaj velikih škod iz kasko zavarovanja vozil, prevoznike in avtomobilske odgovornosti ter zavarovanja blaga. Tudi obremenitve za povračila stroškov zdravljenja kot posledice prometnih nezgod Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije so bile velike in so v letu 2004 znašale 29,25 milijona tolarjev mesečno,« je povedal Dušan Novak, predsednik uprave Adriatica.

Čisti dobiček poslovnega leta 2004 znaša 715 milijonov tolarjev. Dobre rezultate v Adriaticu pripisujejo kakovostnemu delu kolektiva ter predvsem dobri in razvejani tržni mreži, novim sodobnim tržnim potem, dobremu pozavarovanju in nadzoru pri prevzemanju tveganj ter seveda hitremu reševanju zavarovalnih primerov.

Adriatic je poleg večjega obsega poslovanja dosegel tudi druge zastavljene poslovne cilje, med drugim pozitiven trend v prestrukturiranju portfelja. Delež bruto obračunane premije iz zdravstvenih zavarovanj je v celotnem portfelju upadel iz 44 na manj kot 41 odstotkov. Obenem so dvignili produktivnost, premija na zaposlenega je zrasla za 7,4 odstotka in znaša 43,7 milijonov tolarjev. V letu 2004 so intenzivno izboljševali kakovost celotnega poslovanja in krona prizadevanj je certifikat za sistem vodenja kakovosti po standardu ISO 9001 ter priznanje za najkakovostnejšo poslovno spletno stran v Sloveniji, NETKO 2004.

Letos intenzivno o povezovanju s Slovenico

Adriatic si je tudi v letu 2005 zastavil visoke poslovne cilje. Prvi podatki za tromesečje nakazujejo, da bodo rezultati dobri: skupna obračunana premija znaša preko 8 milijard tolarjev, beležijo 16,3 odstotno rast pri premoženjskih zavarovanjih, 26,6 odstotno rast pri življenjskih zavarovanjih in 3,6 odstotno rast pri zdravstvenih zavarovanjih glede na enako obdobje lani. Letošnje leto bo zaznamovalo tudi intenzivno povezovanje z zavarovalniško hišo Slovenica d.d. ter napovedane zakonske spremembe na področju zdravstvenih zavarovanj, kjer Adriatic aktivno sodeluje v strokovnih razpravah ter oblikovanju zakonskih rešitev in je pripravljen, da svoj položaj na trgu še utrdi.

Nadzorni svet Luke Koper d.d. se je seznanil s poslovanjem družbe v prvem trimesečju, ki je odlično

O poslovnih rezultatih družbe v letu 2004 bo kupščina razpravljala predvidoma 7. julija. Za dividende 2,2 milijarde tolarjev.

Nadzorni svet družbe Luka Koper, d.d., je na 5. redni seji 4. maja 2005 obravnaval poročilo o poslovanju v obdobju januar – marec 2005 in vsebine, povezane s sklicem skupščine delničarjev. V prvem trimesečju je Luka Koper, d.d. dosegla skupni ladijski pretovor 3,12 milijona ton blaga, kar je 4 odstotke več kot v enakem obdobju preteklega leta. Poslovni prihodki so znašali 4,7 milijarde SIT, kar je na ravni načrtovanih prihodkov in 22 odstotkov več od doseženega v enakem obdobju 2004. Dobiček iz poslovanja v višini 990 milijonov SIT je 20 odstotkov višji od načrtovanega in tudi od doseženega dobička v prvem kvartalu 2004.

V prvem trimesečju 2005 je družba dosegla 2,56 milijarde SIT dodane vrednosti, kar je 2 odstotka več kot v enakem obdobju 2004. Dodana vrednost na zaposlenega je dosegla vrednost 3,9 milijona SIT in sledi načrtovanim rezultatom.

Luka Koper, d.d. je obdobje januar-marec 2005 zaključila s 1.118 milijonov SIT celotnega dobička, kar je 9 odstotkov več kot v enakem obdobju 2004. Uprava družbe ocenjuje, da se bodo dobri rezultati na področjih pretovora ter prodaje pristaniških in logističnih storitev nadaljevali tudi v prihodnjih mesecih.

Bilančni dobiček v letu 2004 je znašal 5,787 milijarde tolarjev. Uprava družbe bo sklicala 10. sejo skupščine družbe Luke Koper, d.d., predvidoma v četrtek, 7. julija 2005. Glavne točke skupščine delničarjev bodo: obravnava poročila nadzornega sveta o letnem poročilu družbe za leto 2004, sklepanje o uporabi bilančnega dobička za leto 2004, sklepanje o podelitvi razrešnice nadzornemu svetu in upravi družbe ter imenovanje revizorja računovodskih izkazov za leto 2005. V skladu z razvojnimi cilji družbe bosta uprava in nadzorni svet družbe skupščini delničarjev predlagala, da se bilančni dobiček za leto 2004 v višini 5,787 milijarde tolarjev razporedi za dividende delničarjem (2,201 milijarde tolarjev), v druge rezerve iz dobička (2,0 milijarde tolarjev) in v preneseni dobiček (1,585 milijarde tolarjev). Predlagana višina bruto dividende na navadno delnico je 245 tolarjev.

Služba za odnose z javnostmi

Casino Portorož

Kdo ščiti interese podjetja in kdo je zares "ta pravi"?

Družba, ki je sedaj ostala brez predsednika uprave (Rudi Brce je odstopil s funkcije predsednika uprave in ostaja njen član) pripravljena pričakuje srečanje z ministrstvom za finance

Nadzorni svet družbe Casino Portorož d.d. je dal pooblastila upravi, da v primeru, če jih ministrstvo za finance pozove na pogovore, uprava sprejme vse potrebne ukrepe za zaščito interesov družbe na lokaciji Lipica, za ohranitev obstoječe dejavnosti. Sklep je nadzorni svet sprejel soglasno.

Nadzorni svet družbe Casino Portorož d. d. je na seji (21. 4.) sprejel izhodišča za pogajanja s predstavniki ministrstva za finance v zvezi s sklepom vlade z dne 31. 3. 2005, ki govori o preučitvi možnosti za sporazumno prekinitev pogodbe, ki omogoča izvajanje dosedanjo igralniško dejavnosti na lokaciji Lipica do leta 2027.

Uprava je seznanila nadzorni svet z zahtevo Kapitalske družbe o sklicu skupščine z namenom predčasnega odpoklica nekaterih članov nadzornega sveta, sporoča Marjana Kanduti, predsednica Nadzornega sveta družbe Casino Portorož d.d.

Mnogi menijo, da se v portoroškem Casinoju nekateri nepoklicani preveč ukvarjajo s stvarmi, ki so daleč zunaj njihovega delokroga in pooblastil ter tako posredno ali neposredno spodbujajo in javno razširjajo dvome o sposobnosti vodilnih v družbi ali predstavnikov legitimno izvojenih organov družbe, vključno z nadzornim svetom. Podatki namreč kažejo, da je družba začela dobro poslovati in uspešno popravlja pretekle negativne kazalce.

Piran

Streha ne bo več puščala

Stavba nekdanje gimnazije v Piranu, ki je v 2/3 lasti Hotelov Piran d.d. in 1/3 lasti Ministrstva za šolstvo in šport, v kateri imata svoje prostore uprava Hotelov Piran in piranski Akvarij, že dolgo kliče po obnovi. Pred leti so pobarvali polkna (in sprožili veliko komentarjev), sedaj pa delavci lucijiškega podjetja BITERMO, za dogovorjeno ceno 11 milijonov tolarjev, pokrivajo streho. Kot nam je povedala Ana Žerjal, predsednica uprave Hotelov Piran, si Ministrstvo in Hoteli Piran delita stroške proporcionalno glede na lastništvo.

DeSUS na kongresu

Štirje kandidati. Kakšne možnosti ima dosedanji predsednik Anton Rous?

Svet parlamentarne Demokratične stranke upokojencev Slovenije je v torek, 3. maja 2005 potrdil dokumente za kongres stranke, ki bo 20. maja v Ljubljani, ob tem pa tudi liste za vse funkcije. Izbor kandidatov za predsednika stranke je zelo zanimiv; kandidirajo sedanji predsednik in državni sekretar za uredniševanje koalicijske pogodbe **Anton Rous**, profesor na fakulteti za družbene vede **Anton Bebler**, ki je v prejšnjem mandatu kandidiral za predsednika države, **Mirko Miklavčič**, v.d. direktorja izolske Splošne bolnišnice in minister za obrambo **RS Karl Erjavec**. Poznavalci sicer največ možnosti za izvolitev pripisujejo Karlu Erjavcu, vendar pa tudi ni za podcenjevanje kandidatov ostalih treh kandidatov za predsednika upokojenske stranke, ki ji nekateri poznavalci političnih dogajanj v Sloveniji pripisujejo izdajstvo leve politične opcije, od česar naj bi imel največ koristi prav **Anton Rous**, ki ga vidimo v vladnih krogih. Na primer, bil je eden med tistimi, ki smo ga videli tudi na nedavni seji vlade v piranski občinski palači. DeSUS je na zadnjih državnozborskih volitvah prejel precej manj glasov. Predsednik stranke Rous je napovedal vsaj 10 poslanskih mest, stranka pa se je na koncu, sicer s štirimi poslanci, prebila v parlament skozi šivankino uho. Odnosi med bazo in vrhom stranke so nekoliko zrahljani, še najbolj nezadovoljni z vodstvom so kot kaže člani stranke na južnem Primorskem, ki imajo «svojega» kandidata **Mirka Miklavčiča**. Na kongresu bo morda res precej pomladansko vroče.

Nagrajena pričevanja o starem hotelu Palace

S podelitvijo nagrad se je 13. maja 2005 v Portorožu tudi uradno zaključil natečaj Zbudimo Palace. Marca letos ga je razpisalo podjetje Istrabenz hoteli Portorož, ki vodi prenovo starega portoroškega hotela. Komisija je prvi nagradi podelila Milošu Jovanoviču v kategoriji pričevanja in Alojzu Čendaku v kategoriji fotografski material ali drugi slikovni zapisi.

V dvorani Grand Hotela Palace v Portorožu so se na podelitvi nagrad ob zaključku natečaja Zbudimo Palace zbrali ljubitelji starega hotela, med udeleženci pa je bilo tudi veliko takih, ki so bili v hotelu nekdanj zaposleni. Namen natečaja, je bil zbrati pričevanja o življenju starega hotela v času njegovega delovanja in je bil v celoti dosežen. Prispelo je 25 del, med katerimi so bila osebna pričevanja in dela z dokumentarno vrednostjo. Zbirali so jih v dveh kategorijah: *pričevanja in fotografski ali drugi slikovni motivi*.

Dela je ocenila komisija v sestavi: **mag. Tomi Brezovec**, **Edmond Mahnič**, **Vesna Nahtigal**, **Alberto Pucer** in **Neva Zajc**. V kategoriji *pričevanja* je bil kot najboljši izbran prispevek **Miloša Jovanoviča** o vrsti znanih osebnosti, ki jih je gostil hotel, v kategoriji *fotografski ali slikovni material* pa fotografije razkošnih limuzin in hotelskega orkestra **Alojza Čendaka**. Pretežni del spominskih pričevanj so prispevali sodelujoči iz obalnih krajev, ki jim je bil natečaj tudi namenjen. Častna gostja, piranska županja **Vojka Štular**, je pozdravila pobudo in željo občanov za oživitvev hotela in ohranitev njegove zgodovine. Vsem prisotnim se je toplo zahvalil **Edmond Mahnič**, direktor podjetja Istrabenz hoteli Portorož.

Rezultati natečaja Zbudimo Palace

Podelitev nagrad in priznanj je bila v dvorani Grand hotela Palace, 13. 5. 2005. Dela je ocenila komisija v sestavi: mag. Tomi Brezovec, Edmond Mahnič, Vesna Nahtigal, Alberto Pucer in Neva Zajc. Nagrade in priznanja je podelil direktor podjetja Istrabenz hoteli Portorož **Edmond Mahnič**. Nagrajencem je čestitala tudi županja Občine Piran **Vojka Štular**.

Nagrajenci v kategoriji pričevanja:

1. nagrada: Miloš Jovanovič
2. nagrada: Helena Jug
3. nagrada: Pino Božič

Priznanja:

Slavko Pušnik, Nina Ravbar, Barbara Velagič, Lojze Čendak-Gigi, Irena Dolinšek, Dragica Mekiš, Center za korekcijo sluha in govora Portorož, Primorski utrip.

Nagrajenci v kategoriji fotografski material ali drugi slikovni zapisi:

1. nagrada: Lojze Čendak
2. nagrada: Ondina Lusa
3. nagrada: Slavko Pušnik

Priznanja:

Miloš Jovanovič, Tomaž Juriševič, Ticijana Plahuta, Mija Podobnik, Darja Milok, Barbara Velagič, Zvest Apollonio, Marjan Mohorič, Irena Dolinšek, Jože Sobota, Janja Ručigaj.

Prva nagrajenca Miloš Jovanovič in Alojz Čendak-Gigi sta tudi veliko let delala v Hotelu Palace.

Lucija Vsebinska in estetska prenova Tuševega supermarketa

Družba Engrotuš je 19. aprila v Luciji odprla popolnoma prenovljen supermarket Tuš, ki je s popestritvijo ponudbe (zelenjavni oddelek in mesnica), postal nevarno konkurenčen sosednji Petri in tudi Mercatorju. Počasno propadanje manjših trgovin.

V prenovo objekta so vložili 200 milijonov tolarjev. V supermarketu v izmeri 1.100 m² je tudi novost- mesnica, kar dobro pa je založen tudi s sadjem in zelenjavo. V neposredni bližini supermarketa bo poleg vse ostale ponudbe od maja dalje poskrbljeno tudi za najmlajše, ki se bodo lahko igrali, zabavali, ustvarjali v organiziranih delavnicah ali praznovali svoj rojstni dan v otroškem kotičku 'Oslarija'. V novem trgovskem centru, kot ga tudi imenujejo, bo za kakovostno ponudbo, prijazne storitve in zadovoljstvo strank skrbelo 36 zaposlenih. Tuš je sedaj, ko je popestril ponudbo, postal resna trgovska konkurenca sosednjemu diskontu Petra in tudi Mercatorju. Nekateri se že sprašujejo ali na Obali ni zraslo že preveč supermarketov, zaradi katerih kar po vrsti propadajo manjše trgovine?

Na otvoritvi so nastopili harmonikar Viki Ašič, balonar in čarodej David, ob 16.30 uri pa so se gostje lahko zabavali ob otroški glasbeni predstavi Nori orkester. V popoldanskih urah so prepevali z Mambo kingsi, ob 18.00 ob ritmih poskočne Špele in Špelce iz naše turbo folk skupine Atomik harmonik. V Engrotušu so za vse obiskovalce pripravili tudi različne degustacije, vsi pa so se lahko še okrepečali z okusnim bogračem (madžarski golaž) in pečenim volom, ki so ga pričeli vrteti na ognju že v zgodnjih jutranjih urah.

BK

60 let Primorskega dnevnika

Ugledni časopis zamejskih Slovencev Primorski dnevnik, ki deluje v okviru združne organiziranosti, je 13. maja 2005 zabeležil 60. obletnico izhajanja. Njegov predhodnik je Partizanski dnevnik, katerega prva številka je izšla 13. maja 1945, ko so še bili v Trstu Partizani. Glavna proslava, ki so jo združili s proslavo 60. obletnice osvoboditve izpod nacifašizma, je bila v nedeljo, 15. maja 2005. Pred kipom Srečka Kosovela v Ljudskem vrtu je bil slavnostni govornik Boris Pahor. Jubilejna številka je izšla s priložo, v kateri so zapisani spomini in pričevanja o prehojeni poti tega priljubljenega zamejskega dnevnika, katerega glavna naloga je obveščanje slovenske manjšine v Trstu, Gorici in okolici. Časopis lahko kupite tudi v Luciji, Kopru in še na nekaterih mestih na Slovenski obali. Dolgoletni odgovorni urednik časopisa je Bojan Brezigar, ki je poudaril, da je Primorski dnevnik, ki je doživljal tudi krizne čase, verno zrcalo manjšine.

V Portorožu so sanirali razpokane pločnike

Središče Portoroža bo dočakalo turistično sezono bolj urejeno. Občina Piran je namreč pri Cestnem podjetju Koper (CPK) naročila sanacijo večjega dela že kar precej nagubane in razpokane pločnika od Figarole do slaščičarne blizu stavbe Krajevne skupnosti. Razpoke in izbokline, poleg tega pa še na več koncih okrušeni pločnikov, niso bili najlepša slika za turistični Portorož. Kot so nam povedali delavci CPK bo nova asfaltna prevleka vzdržala kar nekaj let, vendar so korenine borovcev precej vztrajne in zgodba se lahko ponovi. Formule kako rešiti ta problem v Portorožu še kot kaže niso iznašli.

Spomini na 2. svetovno vojno Dachau je bilo taborišče trpljenja in smrti

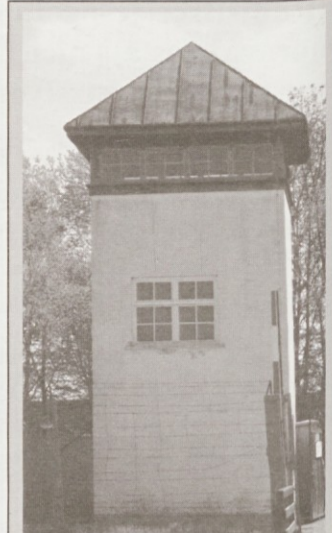
Spominske slovesnosti ob 60. obletnici osvoboditve koncentracijskega taborišča Dachau, v nedeljo 1. maja 2005, se je udeležilo tudi 88 Slovencev, povečini iz Primorske. Vence je položilo 115 delegacij, med njimi tudi slovenska.

Ministrski predsednik Bavarske Edmund Stoiber je najprej položil venec, nato pa je simbolično na vhodna vrata, na katerih piše »Arbeit macht frei«, zataknil beli cvet.

Od tukaj ni bilo izhoda. V ozadju porušene številne barake.

Originalni stražni stolp.

Velike spominske slovesnosti v nekdanjem prvem delovnem in koncentracijskem taborišču Dachau (oddaljeno 18 km od bavarske prestolnice Muenchen), ki je bilo tudi nekakšna šola za naciste in bodoče »Lagerfuehrerje« za okoli 700 ostalih taborišč in podružnic v Nemčiji, na Poljskem in drugod po Evropi, se je na prav poletno nedeljo, 1. maja 2005, udeležilo okoli 2500 ljudi, od tega 1500 nekdanjih taboriščnikov. V organizaciji Skupnosti internirancev Dachau Slovenije in ob veliki angažiranosti Jožeta Sedmaka iz Kopra, se je spominske slovesnosti udeležilo tudi 88 članov te skupnosti in povabljenih gostov s Primorskega, ki so 30. aprila zgodaj zjutraj z dvema avtobusoma odpotovali v Dachau. Med udeleženci iz Slovenije je bilo tudi 14 nekdanjih internirancev, ki so preživeli strahote in dočakali osvoboditev taborišča. Udeležence so spremljali tudi trije novinarji: iz TV Koper Barbara Kampos s snemalcem in novinarja Primorskega utripa Franc in Breda Krajnc, ki smo si skrbno beležili dogodek.

na kovinskih vhodnih vratih, na katera je ministrski predsednik Bavarske Edmund Stoiber simbolično zataknil beli cvet. Je kot nemo opozorilo takratnih dogodkov. Napisa »Od tu ni več vrnitve« ni več videti. Taborišče verjetno tudi ne bi postalo spominski park, če tega ne bi zahtevala mednarodna organizacija internirancev, ki je pisala generalnem sekretarju OZN.

Kaj so Nacisti počeli v koncentracijskem taborišču Dachau?

Mučili so ljudi do skrajnosti, jih izkoriščali kot brezplačno delovno silo, na internirancih opravljali medicinske poizkuse kot na zajcih in jih ubijali. Invalide, pohabljenice in

vseh vrst, z namenom, da bi ugotovili kaj se da izboljšati na zdravju nemških vojakov na fronti. Bili so grozni primeri; številnim moškim in ženskam so v telo vbrizgavali strup, ugotavljali vzdržljivost mišičevja, nekatere so celo zapirali v toplotne komore, da bi ugotovili kolikšno vročino lahko vzdrži človek (na primer vojak v gorečem tanku). Okoli 1100 internirancev, na primer, so inficirali z virusom malarije. Imeli so tudi »postajo« za poizkuse tuberkuloze. Za njihovo »eksperimentalno medicino« so jim prišli prav Poljaki in Rusi, pozneje tudi Italijani, predvsem pa seveda tudi Židje. Mnogi nesrečniki so pri takšnih poskusih v strašnih mukah umrli, ali pa so do konca življenja bili invalidi, če so seveda te bizarne medicinske poizkuse preživeli. Ostaja preprosto vprašanje, komu so bili zapriseženi zdravniki, ki so vedeli, da bo mnogo njihovih »pacientov« moralo umreti. Tudi vprašanje, ali so nemški generali

proti Berlinu prodirala rdeča armada, z zahoda pa zahodne zavezniške sile, ki so se izkrcale v Normandiji in tako na zahtevo Stalina odprle drugo fronto. Dachau so 29. aprila 1945 po krajših bojih osvobodili Američani. Ta srečen dan je dočakalo le okoli 30.000 jetnikov. Za mnoge je bil to njihov drugi rojstni dan. Ameriški vojaki niso mogli verjeti svojim očem kaj so videli. Zapuščina je bila grozovita. Nacisti namreč pred pobegom niso uspeli v krematorijih sežgati vseh trupel okostnjakov, kakor tudi jim ni uspelo uničiti dokazov o njihovih grozodejstvih, čeprav so si to srčno želeli, saj so menda že čutili, da bodo nekega dne morali stopiti pred roko pravice. Zloglasni vodja nemške policije (SS) Heinrich Himmler - Hitlerjev svetovalec in pobudnik

»Glejte, tu nekdo še diha!«

»Glejte, tu nekdo še diha«, je rekel ameriški vojak, ko je stremel v kup okostnjakov pred krematorijem. Nekateri zaporniki so tehtali le še kakšnih 27 do 30 kilogramov. Tak človek ni bil sposoben nikakršnega upora, zato tudi ne drži povsem informacija, da so se taboriščniki 28. aprila 1945 v Dachau uprli oziroma pripravili vstajo. Res pa je, da so jih Nacisti pred prihodom zaveznikov na tisoče usmrtili, odpeljali zunaj taborišča ali pa so jih preživeli taboriščniki morali znositi ali zvoziti pred krematorije. V krematorijih je zmanjkalo električnega toka, zato

Koncentracijsko taborišče Dachau so odprli 21. 3. 1933

To je slavnostno v nemškem (nacističnem) časopisu »Neue Nazional Zeitung« zapisal sam Heinrich Himmler, takrat še muenchenski policijski šef. V tem delovnem taborišču so se najprej znašli nemški državljani - nasprotniki takratnega režima in Židje, pozneje pa tudi mnogi drugi iz različnih evropskih držav, ki jih je napadla ali si jih je hotela podrediti takratna nacistična Nemčija. Glavno mesto Bavarske Muenchen je še posebej zanimivo, saj od tam izhajata dva največja nacistična zločince: Adolf Hitler, ki je tu začel svojo divjaško pot - in zloglasni Heinrich Himmler, šef nemške policije..

Arbeit macht frei

Na strehi nad vhodom koncentracijskega taborišča Dachau je pisalo: »Es gibt einen Weg zur Freiheit« (je pot do svobode). Cilji do nje so bili seveda strogo zapisani - in cinični napis na vhodu v taborišče Arbeit macht frei (delo osvobaja). Napis Arbeit macht frei je še vedno

Neznosno življenje v več kot 40 prenatrpanih barakah. V barako za 160 so jih nacisti strpali več kot 1000.

duševne bolnike so pod pretvezo, da jih peljejo v drugo lažje taborišče, v resnici vodili v plinske celice ali na strelišča.

Zloglasni šef nemške policije Heinrich Himmler je v svoji zločinski SS organizaciji nameraval celo ustanoviti nekakšne lastne medicinske zdravstvene ustanove, ki bi se ukvarjale s poizkusi na ljudeh. Tega sicer ni uresničil v celoti, je pa res, da so tudi v taborišču Dachau tamkajšnji zdravniki na internirancih izvajali medicinske eksperimente in metode

res vedeli za strahotne dogodke v taboriščih, kajti vendarle je treba ločiti redno nemško vojsko (Wehrmacht) od SS. Veliko je dokazov, da so nacisti najvišjega ranga takrat vedeli za zločine. Še več, to dokazujejo tudi nekatere fotografije z njihovih obiskov v taboriščih.

Dachau je bil osvobojen 29. aprila 1945

Tretji rajh (Reich) se je proti koncu aprila 1945 sesul v prah. Z vzhoda je

graditve koncentracijskih taborišč ter pobudnik dokončne rešitve židovskega vprašanja, ki je v začetku maja 1945 napravil samomor in se tako izognil sojenju v Nuernbergu, je namreč načrtoval popolno uničenje vseh koncentracijskih taborišč, s čimer bi zbrisali vse sledi, vendar so jih zavezniki kot kaže prehiteli. Strahotna slika je bila tudi v Auschwitzu. Menda so za takšno veliko akcijo uničenja taborišč novačili vse tiste tujce, ki so se že prej zakleli, da bodo zvesti Hitlerju do konca svojih dni. Ponekod so Nacisti še pravočasno pobegnili iz taborišč ali se poskrili. Drugod, kot na primer v taborišču Dachau, so celo ujeli komandanta taborišča in mu pozneje tudi sodili.

Kar se tiče naših ljudi, ki so tam nečloveško trpeli, so nerazumljivi tako imenovani »Dachauski procesi«, ki so jih doživeli po prihodu v Jugoslavijo.

Američani so bili zgroženi nad zapuščino nacistov v taboriščih.

mrtvih niso uspeli sežgati. Tisti, ki tega ni videl in doživel si ne more predstavljati koliko trpljenja in strahu so preživeli taboriščniki. Življenje v taborišču je mnogim pustilo tudi težke psihične posledice. Smrt je bila njihova večna spremljevalka. Mnogi niso niti vedeli zakaj so bili privedeni v taborišče. Pretepeni, lačni, prezebli in ponižani so na koncu sprejeli svojo usodo - in upali na rešitev. Taboriščniki v Dachau so morali delati za nemško vojaško industrijo, ki je potrebovala vedno več materiala, topov, bomb in pušk. Ko niso več mogli delati jih je čakala kruta odrešitev - krematorij

ali skupinska jama. Med več kot 200.000 interniranci, ki so šli skozi ta pekel, je bilo tudi 17.000 Slovencev, od tega 11.756 Primork in Primorcev, ne upoštevajoč zamejcev iz Trsta in okolice. V taborišču Dachau je umrlo je umrlo 1.776 Slovencev.

Nemčija obžaluje

Nekdanje internirance in goste je pozdravil tudi Edmund Stoiber, ministrski predsednik Bavarske

koncentracijsko taborišče Dachau degradirani le na številko, nikoli ne bodo pozabili grozot, ponižanja in nečloveškega ravnanja z njimi, je dejal Stoiber.

Nekateri mediji (kot na primer Sueddeutsche Zeitung) so opazili, da na slovesnosti niso bili omenjeni Sovjeti, ki so pomembno prispevali k osvoboditvi Nemčije od nacizma. Ernst Grube, član predsedstva Skupnosti Dachau je povedal, da so

Slavnosni govornik Edmund Stoiber, ministrski predsednik bavarske vlade je govoril okoli 2500 udeležencem spominske slovesnosti (od tega 1500 bivših internirancev) ob 60. obletnici osvoboditve koncentracijskega taborišča Dachau, 1. maja 2005, nato je na čelu 115 delegacij položil venec.

Dopoldne 1. maja so bile maše. Daroval jo je tudi muenchenski kardinal Friedrich Wetter. Spominska slovesnost se je začela ob 11.00 uri na »Appelplatz«, prav tam, kjer so pred

Esesovci nedaleč od danes spominskega parka – taborišča Dachau - postrelili več kot 4000 sovjetskih vojnih ujetnikov. »Zato lahko tudi taborišče štejemo za uničevalno (ne le

Šest od štirinajst internirancev, ki so se v taborišču Dachau skupaj z 88 Slovenci udeležili spominske slovesnosti.

60. leti zadnjič stali v vrstah številni preživeli interniranci in pozdravljali osvoboditelje. Skupaj s predsedujočimi Mednarodnega komiteja Dachau in številnimi visokimi gosti, je udeležence naprej pozdravil nekdanji francoski interniranec, general Andre' Delpech, ki je povedal, da si je koncentracijsko taborišče Dachau, ki je bilo prvo in hkrati eksperimentalno taborišče ter šola za Naciste za druga taborišča, doslej ogledalo že najmanj milijon obiskovalcev. Na spominski slovesnosti je bilo največ Francozov (okoli 400), pa tudi veliko Belorusov, Rusov, Italijanov, Poljakov, Slovencev (88).

Osvoboditelji taborišča Dachau so bili vojaki 45. ameriške pehotne divizije, je dejal Delpech in pozval k svečanemu govoru ministrskega predsednika bavarske (ene od 16 nemških dežel) gospoda Edmunda Stoiberja.

»Za mnoge preživle je 60. obletnica osvoboditve koncentracijskega taborišča Dachau tudi prva in zadnja priložnost obiska kraja njihovega trpljenja«, je dejal Stoiber in se s položitvijo venca poklonil žrtvam. Skozi taborišče Dachau je šlo 200.000 internirancev. Več kot 40.000 jih žal ni dočakalo osvoboditve 29. aprila 1945«. Kdo je kot ujetnik med letom 1933 in 1945 moral skozi vrata s činičnim napisom »Arbeit macht frei«, je izgubil čast, osebno svobodo in ime. Preživeli, ki so bili z vstopom v

delovno), je dodal Gruber.

Ko je interniranec izmučen od poti v tesno zaprtih vagonih, brez hrane in vode, stopil skozi vrata, je izgubil človeško dostojanstvo. Postal je le brezosebna delovna sila s številko, ki si jo je moral sam priti na obleko podobno pižami. Mnoge internirance so Nacisti selili iz taborišča v taborišče, vsi po vrsti pa na pamet poznajo svojo številko, tetovirano na roki, ali pa takrat prišito na obleki. Nedisiplinirani interniranci so bili strogo kaznovani; z udarci s palico, privezom za steber ali drevo, odvedli so jih v samice in vsakega, ki ni več zmož, je čakala le še smrt. Nacisti so se nad interniranci ves čas izživljali in zganjali nemogočo disciplino. Ko danes vprašate Nemce kaj jih je gonilo k temu, da so tako slepo sledili Hitlerjevi demagogiji, ne boste dobili odgovora, kar je razumljivo, saj se zločinci kot je bil Hitler lahko rodijo le v posebnih okoliščinah.

Bivanje v tesnih barakah, slaba hrana, največkrat kuhana repa ali koleraba v vodi, trdo delo in ponižanje so naredili svoje. Nacizem je v raznih oblikah zakrivil na milijone nedolžnih žrtev, kar svobodna in demokratična Nemčija vseskozi tudi obžaluje. Nikoli več rasizma, fašizma, sovraštva in antisemitizma, smo lahko večkrat slišali iz ust predstavnikov nemške oblasti.

Žrtve v tem taborišču ne bodo nikoli pozabljene, je dejal Stoiber.

Slovenska delegacija je položila venec v nekdanjem taborišču Dachau, 1. maja 2005.

Sprejem v cesarski palači

Ob 60. obletnici osvoboditve koncentracijskega taborišča Dachau in Flossenbuerg je ministrski predsednik Bavarske Edmund Stoiber, ki ga je zastopala deželna ministrica za prosveto in kulturo Monika Hohlmeier, za bивše internirance in ostale goste iz 17 držav v dvorani nekdanje cesarske palače v Muenchnu 30. aprila ob 19. uri priredil sprejem, ki se ga je udeležilo tudi 88 Slovencev. Na sprejemu je bilo največ Francozov.

Po 60. letih spet nacistični pohodi

Zvezna ministrica za razvoj Heidemarie Wiecek-Zeul je na slovesnosti v nekdanjem taborišču Dachau izrazila upanje, da so se mladi

Sin kaže svojega očeta Isak Cymbler eden od milijonov Židov, ki so morali plačati misteriozne nacistične načrte več vrednostne arijske rase.

dovolj naučili iz nemške zgodovine, »kajti prav v času, ko se spominjamo grozot, se v Evropi soočamo s pohodi

Interniranci in njihovi sorodniki so položili venec in sveče k spominski plošči na pokopališču taborišča Dachau.

Neonacistov«. Podoben primer se je namreč zgodil prav v Nuernbergu, kjer so po vojni sodili nacističnim zločincem. Tam je po mestu korakalo 250-300 novodobnih Nacistov. Proti njihovem pohodu je nastopilo okoli 1000 demonstrantov, ki so javno zahtevali zakonsko prepoved nacističnih in podobnih združevanj, simbolov in organizacij.

Besedilo in fotografije: Franc in Breda Krajnc

Bizarni Hitlerjev konec

Nacistični voditelj Adolf Hitler (roj. 1889) in njegova ljubica Eva Braun (roj. 1912) sta v berlinskem bunkerju 30. aprila 1945 napravila samomor. Na dan, ko so Sovjeti zavzeli Berlin. Hitler se je ustrelil, Eva Braun pa je vzela strup ciankalij. Nekaj po polnoči je Hitler naročil

svojemu slugi Heinzu Lingeju naj v njegovi spalnici pripravi volnene deke in dovolj bencina za sežig dveh trupel. »Jaz se bom skupaj z Evo Braun ustrelil. Vi boste trupli zavili v deke, jih na vrtu polili z bencinom in sežgali. Ob 2.30 uri Hitlerja pokličeta feldmaršal Keitel in general Jodl in mu sporočita, da Berlina ni mogoče več rešiti. Ob 12.30 zaužije Hitler svoj zadnji obrok (špagete). Potem se poslovi od vodje pilotov Hansa Bauerja. Ob 15.30 gresta Hitler in Eva Braun v spalnico. Ob 15.35 se sliši strel. Martin Borman vstopi v njuno sobo in na tleh najde dve trupli. Ob Hitlerju, ki se je ustrelil, sta ležali dve pištoli kalibra 7,65 in 6,35. Eva Braun je zaužila ciankalij. Njene oči so bile še odprte. Trupli so nato ob 15.50 sežgali v neposredni bližini bunkerja. To je bi klavrn konec največjega zločinca vseh časov. (Iz zapisa v Bildu: Zadnjih sto dni 2. svetovne vojne).

Leon Bernetič v knjigi Spomini na

Skupina udeležencev iz Slovenije na spominski slovesnosti pred spominskim obeležjem v taborišču Dachau.

Piranski borci ocenili politično stanje Riccardu Giacuzzi še en mandat. Sonji Frančič De Rosa plaketa.

Z volilno konferenco Združenja borcev in udeležencev NOB občine Piran (18. 4.) v prostorih KS Lucija, se je končal štiriletni mandat, v katerem so člani borčevske organizacije po svojih, nekoliko že utrujenih močeh, vendar dobro, izpolnili vse naloge, ki so si jih zapisali v program.

Podelitev priznanja Sonji Frančič De Rosa.
FOTO: Primorski utrip.

Poročilo o štiriletnem delovanju je prebrala članica Rozi Kandus. Poudarila je, da so v krovni borčevski organizaciji dobili močnega predsednika Janeza Stanovnika in z njim tudi nov zagon in visoko samozavest. »V družbi smo se uveljavili kot trdna in upoštevanja vredna moralna sila, zato smo lahko verodostojno uveljavili duh in vrednote protifašističnega in osvobodilnega boja – svobodo, enakopravnost, strpnost in človeško dostojanstvo«, je dejala Kandusova. Krajevne organizacije so bile baza vseh njihovih in pravi vezni člen članstva.

»V štiriletnem obdobju se je delovanje naše piranske borčevske organizacije odvijalo v spreminjajočih se političnih in družbenih razmerah, kar je vplivalo na naše razpoloženje, na stanje duha članov, na naš odnos do nosilcev oblasti«, je dejala. Naštela je najpomembnejša dogajanja v Sloveniji, od volitev do referendumov, odnosa do izbrisanih, Romov, do džamije pa vse do epohalnega vstopa Slovenije v EU in Nato. Nova desna konzervativna oblast je z vrsto tabujev manipulirala in žal prav na teh postavkah, na ksenofobiji, gradila svojo volilno histerijo strahu pred nevarnostjo, ki da jo predstavljajo

drugačni, ne naši, manjvredni. Vse to je v nasprotju z evropsko idejo sožitja. Tako smo na veliko presenečenje in razočarani dobili oblast, ki že kaže svoj pravi obraz in želi s svojo revolucionarno ihto spremeniti vse, lustrirati nevšečne kadre po vseh ustanovah. In to je šele začetek. Kaj si nova oblast misli o dosedanjih tradicionalnih praznovanjih dogodkov iz NOB smo spoznali na primeru 60. obletnice prve slovenske vlade po vojni v Ajdovščini, vlade nastale iz partizanskega boja. Zavedamo se, da se bodo konzervativno usmerjene stranke trudile dobiti svoje predstavnike v vse organe – od krajevnih skupnosti do občin in parlamenta. Ta cilj si bodo še posebej prizadevali doseči v občinah, kjer so sedaj na oblasti levosredinske stranke. Med te sodi tudi naša piranska. Tak primer zaznavamo v Krajevni skupnosti Portorož. »Portorožan« je veren dokument takih ciljev«, je dejala Rozi Kandus.

Od sredine prejšnjega leta smo doživljali težke provokacije na meji z Italijo. Ne v Rimu in niti ne v kakem drugem večjem zgodovinskem mestu, ampak v Trstu, nekaj kilometrov od nas, so uprizarjali militaristične parade. Na desetisoče alpincev je taborilo v središču mesta, sicer so se

Rozi Kandus

prišli mirno sprehajat tudi k nam – čez mejo, po naših mestih in na Krasu. Po šolah so delili irendentistične brošure z zlagano domovino. Slovenske šole, pa tudi italijanske, so jih zavrnile. Vse je bilo začinjeno s filmom Srce v breznu, ki je bil sestavina uradnega programa nacionalistične manifestacije. Kaj pa naša državna in zunanja politika, se je vprašala. Nič. Ne predsednik države, ne premier, ne zunanji minister, ki se ima za menadomestljivega za vse večne čase, niso rekli besede, kot da se jih prav nič ne tiče.

Rozi Kandus je poudarila, da je njihova organizacija mnogim v veliko pomoč. Ob novem letu poskrbijo za obdaritev in obiske po domovih. Žal so se letos poslovili o 8 tovarišev in tovarišic, v tem mandatu pa že od 130. Občinski odbor šteje 9 članov, imel je 19 rednih sej in vse so bile sklepne. Piranska borčevska organizacija se udeležuje številnih praznovanj, jih tudi organizira in dobro sodeluje s sorodno organizacijo v Izoli, Koprju, Bujah in drugimi.

Člani Združenja borcev in udeležencev NOB občine Piran so se na konferenci v Luciji 18. maja 2005 zahvalili vsem zaslužnim posameznikom, ki so ali pomagajo graditi borčevsko organizacijo. Potrdili so nov predsedniški mandat dosedanjemu predsedniku Riccardu Giacuzzi, Sonji Frančič De Rosa, dosednji predsednici KO ZB Lucija pa so izročili visoko priznanje – plaketo.

Minister za šolstvo Milan Zver med dijaki Srednje ekonomsko-poslovne šole Koper

13. aprila 2005 so dijaki SEPS Koper gostili ministra za šolstvo in šport Republike Slovenije, da bi mu predstavili mednarodni projekt Pomladni dan.

Pomladni dan (obeležili smo ga 17. marca) je dan, ko se mladi iz vse Evrope pogovarjajo o naši prihodnosti. Šole, ki so bile vključene v projekt, so na svoj način prispevale k javni razpravi o prihodnosti Evrope. Letošnja skupna tema vseh mladih v Evropi je bila *Nova evropska ustava*. Šole so ta dan posvetile razpravi in izmenjavi mnenj med mladimi v Evropi, in sicer s pomočjo različnih dejavnosti, ki so se nanašale na vprašanja in izzive, s katerimi se sooča EU.

Naša šola je v projektu sodelovala že drugič. Pripravili smo obširno razstavo v avli šole in v knjižnici, na kateri smo prikazali razvoj ustavnosti Slovencev OD GOSPOSVETSKEGA POLJA, DO BRUSLJA - tak naslov smo si izbrali prav zato, da bi poudarili pomen začetkov slovenske državnostnosti in ustavnosti ter predstavili različna obdobja v katerih smo Slovenci bili nerazdružljivo povezani z ustavami držav, katerih del smo bili. Gradivo smo zbrali s pomočjo mentorjev, pomagali smo si s šolskimi učbeniki.

V veliko pomoč pri delu sta nam bili naši knjižničarki. Ponosni smo, da smo zbrali tudi originalne primerke ustav. Za našo razstavo smo pridobili tudi izvirno Vidovdansko ustavo iz leta 1921, ki je med najstarejšimi redkimi primerki v državi.

Povabili smo medse gospoda dr. Jožeta Pirijevca, ki nam je spregovoril o pomenu in simboliki ustave.

V šolskem zelenem atriju smo posadili našo avtohtono sredozemsko oljko, ki smo jo poimenovali *oljka strpnosti in sožitja*.

Delo v projektu Pomladni dan so koordinirali: Valerija Jakovac, Tanja Benčič Rihtaršič, Samo Štemberger, Meri Logar, Miroslav Tošič.

Pri izvedbi aktivnosti so še sodelovali: Marina Žigon, Nataša Požar, Veronika Dečko in Mirjana Majer-Babič.

Minister je potem, ko so se mu dijaki zahvalili za njegov obisk s priložnostnim darilcem, v Knjigo vtisov šole zapisal:

» S projektom Pomladni dan ste zgradili zanimiv most med preteklostjo in prihodnostjo. Vabim vas, da se še kdaj sprehodite na njem ali na kakšnem podobnem.«

Praznovanje ob mednarodnem dnevu knjige na SEPS Koper

23. aprila smo praznovali mednarodni dan knjige. Tudi v knjižnici Srednje ekonomsko-poslovne šole Koper so hoteli obeležiti ta dan in Slovenske dneve knjig, zato so v sklopu srečanj z ustvarjalci povabili v goste koprškega ilustratorja in karikaturo Mirana Kohka, ki se ukvarja s karikaturo že več kot 30 let in je pejel že vrsto priznanj.

Dijakom je predstavil zanimive karikature osebnosti iz javnega in političnega življenja. V šolski knjižnici si še vedno lahko ogledate nekaj njegovih ilustracij in karikatur.

Praznik mestne občine Koper

Priznanje 15. maj za življenjsko delo so prejeli Albin Ivan – Jenko, Aleksander Gregorič in Drago Radišič, priznanje z veliko plaketo Dušan Kušar.

Potem, ko se je v imenu vseh nagrajencev zahvalil Albin Ivan – Jenko je zbrane na svečani seji občinskega sveta v Pretorski palači (14. maja) razveselila Tinkara Kovač s prijetnim petjem.

»Že tretje leto smo skupaj za praznik. Seveda bi vsi želeli, da bi razvoj naše občine tekla hitreje, a tu nas omejuje birokratsko kolesje, vendar lahko ugotovimo, da so v Koprju vidne spremembe – in to seveda na bolje. Nekateri nam kljub temu očitajo, da ni nič otipljivega. Z veseljem lahko ugotovimo, da Koper, ki je prepoznaven zaradi zdravega gospodarstva, postaja tudi turistično mesto. Uresničili bomo obljubo o prihodu velikih potniških ladij z bogatimi turisti, je med drugim na svečani seji poudaril župan Boris Popovič.

Fundacija za razvoj mesta Piran

Zbrali naj bi 200 milijonov SIT

Na zanimivem drugem delu foruma Piran, odprti se turistom, ki je bil 12. aprila v Gledališču Tartini v Piranu v organizaciji Financ in PN, je Marino Antolovič iz Hotelov Bernardin izrazil upanje, da bodo za revitalizacijo in turistični razvoj mesta Piran hotelirji in drugi zainteresirani v doglednem času zbrali okoli 200 milijonov sredstev fundacije, kar je toplo pozdravila županja Vojka Štular. Na forumu, ki se je na trenutke sprevrgel v lahkotno govorjenje o umazaniji, neiznajdljivosti trgovcev, opustenosti, slabi ponudbi..., so na koncu le ugotovili, da je mesto enkratno lepo, da so Pirančani dobri ljudje, le denarja za hitrejši razvoj jim primanjkuje.

Franc Krajnc

Nevarno spodjedanje novinarske svobode

Vedeli smo, da ne bodo potrdili Aleksa Štakula za generalnega direktorja RTV, so bili komentari novinarskih kolegov. In res. Kadrovski odbor XY ga ni predlagal češ, saj bo sprejet nov zakon o RTV, kar naj bi morda za seboj potegnilo tudi spremembo veljavnega zakona o medijih (UL št. 35/01). Razprava o RTV Slovenija in medijih na splošno, postaja vroča. V novinarsko delo se razumejo že vsi politiki, še zlasti vodilna garnitura, ki si pod krinko skrbi za medije morda hoče postaviti na odgovorne uredniške in vodstvene položaje svoje ljudi! Te resnice ne bi mogel zavreči niti nekdanji ustavni sodnik dr. Peter Jambreč, ki je na Zboru za republiko v Cankarjevem domu poleg drugih dušebrižnikov veliko povedal o medijih, kot da so ti od včeraj in ne poznajo svojega poslanstva.

Društvo novinarjev Slovenije z več kot 1600 člani, s predsednikom Gregorjem Repovžem na čelu opozarja, kajti novinarji, ki so zavezani novinarski etiki, javnemu interesu in samo resnici, ne smejo priti v položaj, ko se bodo zaradi strahu pred lastniki, kapitalom ali ne na zadnje aktualno politiko, samocenzurirali, kar je najhujša nevidna oblika kratenja novinarske svobode! Takrat bo svobodno obveščanje in z njim svoboden pretok informacij, nedotakljivost in varstvo človekove osebnosti ter dostojanstvo, na katerem temelji svoboda izražanja, padlo na izpitu, s tem pa tudi Slovenija kot demokratična evropska država.

Nadzorni ali programski svet RTV ne more biti pod vplivom dnevne politike, pač pa naj bo pod vplivom svobodne strokovne javnosti. Programskih vsebin v medijih ne more ukazovati nihče zunaj uredništva, kajti odgovorni urednik (ne glavni) in avtor zapisa ali izrečenega v mediju, odgovarjata za svoja dejanja pred zakonom, pa naj jima še tako sugerira ali ukazuje dnevna politika.

Vseskozi veje občutek, da si vlada hoče podrediti medije, zlasti RTV in težko je reči, ali bo RTV vladna, državna ali svobodna ustanova z javnim nadzorom.

Razni kontradiktorni dopisi, ki romajo predsedniku evropskega dela Mednarodne novinarske zveze (IFJ) in Evropske novinarske zveze (EFJ), so lahko v končni fazi tudi blamaža za Slovenijo. Zlasti, če bodo tam razumeli, da se nismo sposobni demokratično dogovoriti in raje peremo umazano perilo zunaj države.

Aleks Štakul je znani novinar, ekonomist in ima tudi precej zaslug za to, da je RTV nekoliko izplavala iz finančnih težav. Ima pa verjetno eno napako. Ni član vsaj ene od koalicijskih strank, zato bo pravi čudež, če bo izvoljen.

Postavljanje vodilnih po načelu »ti si naš« ni nič drugačno kot je bilo v času partijske vladavine, pa naj kdo reče kar hoče. To nas namreč lahko pripelje v precej nemirne vode, česar si ne želimo.

Ljubitelji kulturne dediščine se že pripravljajo

V Piranu bodo 24. septembra 2005 odprli dneve evropske kulturne dediščine 2005

Pobudnik in glavni organizator dnevov (v sodelovanju z Občino Piran in Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije) je društvo ljubiteljev kulturne in naravne dediščine ANBOT iz Pirana, ki bo 24. septembra, v času praznovanja 100. obletnice delovanja Turistične zveze Slovenije, (praznovanje TZS bo v Avditoriju in na ploščadi pred GH Palace v Portorožu) organiziralo zanimivo prireditev, na kateri bodo poskušali čimbolj celovito predstaviti nesnovno kulturno dediščino. Koncept letošnjega projekta je februarja letos na prvem srečanju v Luciji predstavil prof. dr. Janez Bogataj. Natalija Planinc, predsednica društva ANBOT Piran je na okroglo mizo (bila je 13. aprila v Hotelu Slovenija v Portorožu) povabila strokovnjake s tega področja; Bogdano Marinac, Tino Pucer, Rožano Koštijal, Marina Kranjca, Mojco Lepej, Alberta Pucerja, Ondino Lusa in druge, ki tako ali drugače pomagajo s svojimi nasveti kako naj bi izgledala prireditev 24. septembra in kaj bi res kazalo predstaviti. Morda po zgledu nedavne podobne velike prireditve oziroma razstave starin v Izoli, ki si jo je ogledala tudi predsednica Planinčeva. Prireditev gmotno podpira tudi Mobitel d.d.

PRIMORSKI SEJEM

12. Mednarodni obrtno podjetniški sejem

KOPER

26.- 29.5.05

Dvorana BONIFIKA

URNIK

ČETREK, 26. maja
15.00-21.30PET-SOB, 27., 28. maja
10.00-21.30NEDELJA, 29. maja
10.00-20.30PROST
VSTOP

sejemski dvojček

"MORSKI SEJEM"1. Sejem RABJENIH PLOVIL in OPREME za
MORSKO RIBIŠTVO, ŠPORT in POTAPLJANJE

www.primorski-sejem.si

Cvetličarna
V Semenarna Vanja Passiflora
Liminjska 78, Lucija

Tel.: 05 6777 335   Tel.: 05 6777 334
Fax: 05 6770 927

**Kupljeno blago Vam
brezplačno dostavimo na dom!**

Vi pokličete, mi pripeljemo.

www.semenarna-cergolj.si

FINALI TRADING**Nismo kršili predpisov o varovanju zemljišča**

Glede na nekatere objave češ, da naj bi podjetje Finali Trading d.o.o. Lucija z nasipavanjem močvirnega zemljišča pri Bandelu kršilo predpise, smo si tudi mi ogledali teren. Ker je težko potrditi ali so zapisi v regionalnem časopisu del resnice, smo od podjetja zahtevali vpogled v dokumentacijo in ugotovili, da je kmetijska inšpekcija Inšpektorata RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo - Enota Koper, zaradi dvakratne prijave v postopku, ki se je začel po uradni dolžnosti,

opravila inšpekcijski nadzor- ogled na kraju samem in pregled dokumentacije ter na podlagi tega ugotovila, da zavezanec ni kršil Zakona o ZKZ ur.l. 55/2005 ter da je stranka pridobila ustrezno dovoljenje. Ugotovljeno je bilo, da zavezanec (torej podjetje), ni storil kršitve zakona ali drugega predpisa! Torej niso zavestno uničevali močvirnega zemljišča, niso odlagali zdravju škodljivih salonitk, železa in podobno, trdi direktor Emil Grižon in se sprašuje ali je s tem dovolj povedano, da ima podjetje za melioracijo zemljišča (ne za deponijo kot je bilo navedeno v mediju) vsa potrebna dovoljenja. »V projekt nasipavanja in dviga ravnih zemljišč, ki je v naši lasti, za dober meter in pol, kar je hkrati tudi melioracija, saj pride na vrh plast rodovitne zemlje, je podjetje vložilo 51 milijonov tolarjev sredstev. Upam, da se bodo obalni župani na večkratno naše priporočilo vendarle sestali in se poenotili glede rešitve akutnega problema določitve odlagalšč gradbenega materiala in izkopov«, pravi direktor Emil Grižon.

Na fotografiji PU: Nasipavanje močvirnega zemljišča pri Bandelu.

TPC Lucija
Obala 114, 6320 Portorož

FUJIFILM   Canon   OLYMPUS   PENTAX

-Izdelava fotografij iz vseh klasičnih in digitalnih medijev
-Fotografiranje prireditev, svečanosti in porok

-Prodaja ročnih ur priznanih znamk:

SECTOR   BREIL   TISSOT   ZZERO

V turistični dejavnosti je prisoten stres

Ob Svetovnem dnevu zdravja je UP Turistica, visoka šola za turizem v portoroškem Avditoriju priredila okroglo mizo na temo »Zdravje in turizem«, ki jo je vodil mag. Robert Trunkel. Študentje so lahko prisluhnili zanimivim temam strokovnjakov, ki so bili vsi istega mnenja, da bi se na tem področju lahko naredilo dosti več. Po okrogli mizi so bile na to temo še različne delavnice.

Za zagotovitev dobrega zdravja: dihaj globoko, živi zmerno, neguj vednost in vzdržuj veselje do življenja (William Londen).

»V današnjem času je človek izpostavljen mnogim pritiskom, ki ogrožajo njegovo zdravje. Ostati zdrav pomeni živeti v sozvočju s samim seboj in drugimi. To pa nam uspeva le, če se tega zavedamo in če v to vložimo lasten trud. Bolezni namreč nihče ne mara. Ali smo pripravljeni na ta izziv?«, je študente spraševal mag. **Robert Trunkel**, moderator okrogle mize v prvi predstavitvi na temo **Zdravje kot vir življenja**. »Zdravje je način življenja, način razmišljanja, je kakovost življenja. Nekdo je lahko zdrav, pa čeprav ne dosega idealov, niti fizične, psihične ali socialne blaginje. Zdravje je nekje vir življenja. Brez zdravja ni življenja. Največja vrednota je biti srečen in zadovoljen. Največji zdravnik je vsak sam sebi. Že Hipokrat je v antični Grčiji napovedoval; delo, hrana, pijača, spanje, ljubezen-vse po malem. Priporočila pa intenzivno telesno dejavnost. Če bi tek prodajali v lekarnah, bi bile dolge čakalne vrste. Vsi bi čakali, kupovali telesno gibanje. Ko govorimo o zdravem načinu življenja imamo izključno telo, kot orodje in orožje za obvladovanje lastnega zdravja. Tisti, ki bi rad bil dolgo zdrav in star, mora zgodaj začeti. Naš način življenja je stresnoben. Prav turizem je tisti, ki lahko marsikaj prida tudi našemu zdravju s tem, da smo mi sami dolžni poskrbeti za svoje zdravje in da smo mi tudi dolžni poskrbeti tudi za druge, ki so uporabniki naših storitev. Tu čutim veliko potrebo in naš izziv, je zopet odvisno od nas koliko bomo mi tukaj, vi študentje, kot bodoči delavci v turizmu znali izkoristiti,« je sklenil mag. Trunkel.

V turistični dejavnosti je prisoten stres

Za področje turizma ugotavljajo, da je najbolj stresno neposredno delo s strankami. Zakaj? Prof.dr. **Marija Ovsenik**, dekanja Turistice je pri svoji predstavitvi **Stres kot dejavnik kakovosti življenja** podala nekaj podatkov raziskave, ki so jo naredili na Ilu. Pomanjkanje časa, domače in poklicne skrbi ter duševne preobremenjenosti so najpogostejši vzroki stresa, boleznih številka ena sodobnega življenja. Stresne situacije nas spravijo iz ravnovesja, počutimo se brezvoljni, vdani v usodo in tako se hitro znajdemo v začaranem krogu, iz katerega se je pogosto zelo težko izviti. Simptomi stresa, ki se pojavljajo v delovnem okolju so predvsem pomanjkanje novih zamisli, pozabljivost in težave s koncentracijo,

odpor do dela in nenazadnje se pojavi tudi premajhna delovna storilnost. Zahteve strank v turizmu so velikokrat pretirane, mnogokrat gre tudi za neprijetne, nepričakovane situacije, ki jih je težko načrtovati. »Še vedno govorimo o turizmu, o na žalost najmanj izobraženi populaciji, ko gledamo gospodarsko panogo. V turizmu je povprečje izobrazbe nižje kot v gradbeništvu in vendar ljudje s takim nizkim znanjem morajo ustreči ljudem vseh stopenj izobrazbe. Ker so v turistični dejavnosti pogoji slabi (malo usposabljanja, nizke plače...), prihodki pa veliki, si pogostokrat gospodarski subjekti privoščijo zaposlovanje najbolj ranljivih skupin kot so na primer mame samohranilke, ki nimajo izbire. Sprejeti morajo kar dobijo. Tudi delovne razmere v turizmu so zelo slabe, dolg delavnik, delo pozno v noč, ob praznikih... Raziskava je pokazala tudi to, da večina delavcev dela tedensko več kot 65 ur. Zaradi slabih dohodkov imajo zaposleni v turizmu raje tista dela, kjer so v stiku s strankami (gosti), da imajo možnost napitnin. Raziskava je pokazala, da prav med temi deli prihaja do najhujših obračunov med zaposlenimi zaradi rivalstva«. Skratka, stres je v turizmu prisoten. Ovsenikova je prepričana, da bodo študentje Turistice s svojim znanjem v svojih okoljih na drugačen način vzpostavljati odnose, da bi bilo stresa manj.

Potrebno bo še veliko znanja

Mag. **Margareta Benčič** je v svoji predstavitvi **Alternativna prehrana v gostinski ponudbi** na kratko predstavila kaj sploh je alternativna prehrana in kaj v to obliko prehranjevanja vključujemo in kakšne zaščitne snovi omogoča kot vnos in kako gostinci to vedenje in potrebo po tovrstni obliki prehranjevanja vključujejo v svojo gostinsko ponudbo. »Smemo trditi, da alternativna prehrana, kot del kulinarčne ponudbe v gostinskih obratih skorajda ni prisotna, ko gre za oblikovanje menujev. To vrsto prehrane gostinci vključujejo le ob posebnih priložnostih ali ko gre za konkretnega naročnika, ki pričakuje tako oblikovano ponudbo. Je pa do neke mere vsakodnevna ponudba, vendar v precej omejenem obsegu. Da gostinci ne vključujejo v večji meri tovrstne ponudbe v gostinsko ponudbo je nesporno razlog tudi v obsegu ali globini znanja. Vežano je tudi na ustrezno tehnologijo, ki jo gostinski obrati pač imajo na voljo. Nenazadnje

bi lahko rekli, da je seveda to nekako vezano tudi na cene tovrstnih živil, ki dosegajo na trgu višje ravni.

Mag. **Zvonko Kribl** je povedal nekaj več na temo - **Vpliv uporabe računalnika v Cyber Caffeu**. O Cyber Caffeu govorimo o nekih prostorih, največkrat, kjer je na razpolago več računalniških mest, ki so vsa povezana na svetovni splet in običajno vam tam postrežejo tudi s pijačo. Kakšne zveze ima pravzaprav to z nevarnostjo pri delu? Najpogostejše nevarnosti niso sevanja zaslonov, kot to najpogosteje mislimo, temveč so okvare okostja. Običajno ljudje veliko preveč časa sedijo v istem položaju. To velja predvsem za mlade ljudi, ki presedijo za računalnikom ure in ure. Mag. Kribl je prepričan, da je to krivda predvsem interneta, ki ima eno slabo lastnost. Ljudje se ne obvladajo in potem »odsrfajo« neznanu kam. »Potrebna je avtodisciplina. Če ljudje sami ne bomo poskrbeli za svoje zdravje, ne bo to za nas nihče storil. Če že preživite veliko časa za računalnikom, poskušajte vsaj vsakih 20 minut usmeriti vaš pogled od ekrana na stvar, ki je 20 metrov oddaljena od vas.

Tamara Poklar Vatovec. Med razlogi zapisa **Sloveniji lastne prehranske politike** je predvsem dejstvo, podatki študije in raziskav kažejo, da kar 17 državljanov Slovenije oboleva in umira zaradi kroničnih bolezni - bolezni srca in ožilja, raka in to prejter pogosteje kot državljani EU, ob enem pa so tudi velike razlike v zdravju glede na posamezno območje v Sloveniji in posamezne populacijske skupine. V Sloveniji imamo tudi visok nivo dejavnikov tveganja za kronične bolezni. To so debelost, zvišan krvni tlak, povišan holesterol in sladkor v krvi. Imamo nezdrave prehranjevalne navade, ki so izrazitejšje na vzhodu Slovenije. Zaskrbljujoče je morda tudi, da se otroci in mladostniki prehranjujejo neredno in nezdravo. Uživajo bistveno premalo zelenjave, sadja, mleka. Le 30 do 40 odstotkov jih redno zajtrkuje, uživajo pa bistveno preveč slaščic, sladkih pijač in hitre prehrane.

Ljudje smo premalo telesno aktivni

60 odstotkov Slovencev je neustrezno telesno aktivnih (Raziskava o športno rekreativni dejavnosti, leta 2000). Ta odstotek se bistveno bolj izkazuje pri ženski populaciji. Kar pa se tiče starosti, prične telesna neaktivnost rasti že po 25. letu, svoj vrhunec pa doseže po 45. oziroma 50. letu starosti.

Manca Remec iz Zdravstvenega doma Izola je v svoji predstavitvi na temo **Gibanje in zdravje v turizmu** izpostavila problem, ker se še vedno preveč delimo po disciplinah (šport, medicina, turizem...) in premalo sodelujemo med seboj. Poznamo hojo kot nacionalni šport, ki ga lahko zelo dobro vpletemo v turizem kot dejavnik, s katerim lahko gostu navsezadnje razkažemo bližnjo okolico in mu hkrati postrežemo z informacijo o kraju, ki ga je obiskal«. Okroglo mizo je zaključila mag. **Aleksandra Ožbolt** na temo **Higiena in sanitacija v turizmu - pomen vzgoje in izobraževanja**.

Breda Krajnc

TURISTICA

Predstavili so nove strokovne knjige. Že šestič podelili diplome. Nova šola v Portorožu že do leta 2006?

Turistica - Visoka šola za turizem Portorož - članica UP, beleži v letu 2005 10. obletnico svojega delovanja. Ob tej priložnosti so pripravili serijo novih publikacij, s katerimi želijo prispevati k nadaljnjemu proučevanju turizma doma in v svetu.

To so znanstvena monografija Sociologija turizma- Izhodišča za proučevanje potovalnih kultur avtorja dr. **Milana Ambroža**, znanstvena monografija Statistika (skoraj) brez matematike, avtorja dr. **Mladena Kneževića** in učbenika za angleški jezik prof. **Šarolte Godnič Vičič**. Knjige so predstavili na dan svečane podelitve diplom 106 diplomantom 22. aprila ob 17.00 uri v Kongresnem centru na Bernardinu.

V desetih letih delovanja Visoke šole za turizem Portorož so uspeli izobraziti 3.800 študentov. V letošnjem letu bodo praznovali 10-letnico ustanove in podelili petstoto diplomu. Vse pa kaže, da kar veliko študentov ne konča študija v roku, vendar je treba hkrati poudariti, da kakovost študija nič ne zaostaja za podobnimi visokošolskimi ustanovami v svetu.

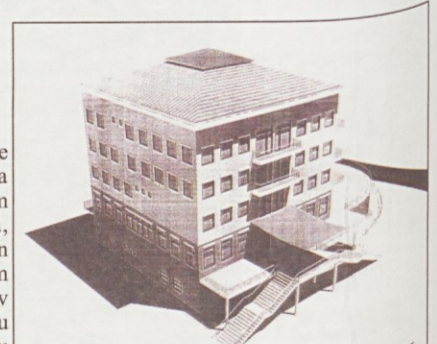
Na dan zemlje, 22. aprila 2005 so sto šestim diplomantom podelili naziv **Diplomirani organizator turizma**.

Na podelitvi diplom so bili ugledni gostje

Število diplomantov v zadnjem času strmo narašča saj imajo precej absolventov, ki so tik pred zaključkom ali pa jim manjka samo še diplomsko delo. Diplomatska dela na UP Turistici zajemajo najrazličnejše teme (management, hotelski management, priprava poslovnih načrtov, razvijanje destinacijskega managementa, razvoj turističnih destinacij in produktov, ekoturizem, človeški viri...). Diplomantje UP Turistice si ob zaključku študija pridobijo naziv **Diplomirani organizator turizma**, s tem pa seveda možnost delovanja v slovenskem turističnem gospodarskem prostoru. Tradicija veselja ob tako svečanem dogodku, kot je prejem diplome, se tako bogati s spomini in izkušnjami, ki jih je UP Turistica pridobila skozi prvo desetletje. Podelitev je dogodek velike vrednosti za šolo, neprecenljivo priznanje diplomantu, v smislu pridobivanja izkušenj in znanja s področja managementa, prireditvev pa odlična izkušnja tudi za študente. Letošnje prireditve so organizirali študentje, ki so prireditve tudi vodili. Podelitve diplom se vsako leto udeleži nekaj visokih univerzitetnih in občinskih predstavnikov. Tako so diplomante pozdravili rektorica Univerze na Primorskem, prof.dr. **Lucija Čok**, **Marjan Hribar** iz Direktorata za turizem pri Ministrstvu za gospodarstvo, ki je ob tej priložnosti dejal: »Slovenski turizem temelji na znanju in njegovega razvoja si nikakor ne predstavljamo drugače kot v izpopolnjevanju naših turističnih produktov, v izpopolnjevanju znanja, ki je danes še kako potrebno. Prišel sem danes sem, da vam povem, da vas slovenski turizem potrebuje. Želim vam, da bi v najkrajšem času našli ustrezne zaposlitve«. Nekaj spodbudnih besed sta povedala tudi **Alberto Manzin**, podžupan Občine Piran in prof.dr. **Marija Ovsenik**, dekanja UP Turistice - Visoke šole za turizem.

Nova šola Turistica do leta 2006?

UP Turistica v letošnjem letu gostuje v prostorih portoroškega Avditorija, a potrebe in želje po kakovostnem izvajanju študijskega programa, raziskovalne dejavnosti in povezovanja z gospodarstvom zahtevajo čimprejšnjo rešitev prostorske stiske. Novemu vodstvu šole je uspelo v zelo kratkem času projekt novogradnje pripeljati do zaključne faze I. Po pričakovanih naj bi še pred poletjem začeli z gradbenimi deli in v šolskem letu 2006 pa naj bi se študij delno izvajal že na novi lokaciji v Portorožu in sicer ob študentskem domu Korotan, v neposredni bližini Bernardina.

Maketa nove šole, ki naj bi do leta 2006 zrasla ob študentskem domu Korotan, v neposredni bližini Bernardina.

2. mednarodna konferenca Encuentros 2005 od 26. do 28. oktobra 2005

V sklopu desetletnice delovanja UP Turistice bo v mesecu oktobru 2005 potekala svečana obeležitev tega dogodka. Praznovanje se bo odvijalo od 26. do 28. oktobra 2005 v okviru druge mednarodne konference Dnevi Turistice-Encuentros 2005. Konferenca bo potekala v Kongresnem centru na Bernardinu pod naslovom **Nova Evropa - Nova turistična destinacija**. Konferenca bo trajala tri dni, prvi dan bodo predstavili projekt Interreg, na katerem UP Turistica razvija možnosti povezovanja slovenske in hrvaške Istre na področju turizma. Drugi in tretji dan bosta namenjena znanstveni in gospodarski obravnavi Nove Evrope. Ter iskanju možnosti in smernic na področju razvoja turizma. Vzporedno bodo potekali tudi Študentski dnevi Turistice, ki jih pripravljajo skupaj z društvom DoŠT. Zaključek konference bo namenjen slavnostni obeležitvi desetletnice delovanja UP Turistice in podelitvi diplom diplomantom.

2. Festival Več znanja za več turizma v Izoli

Dijaki iz 28. slovenskih srednjih šol so predstavili bogato turistično ponudbo

22. aprila 2005 je na Lonki, trgu pred Srednjo gostinsko in turistično šolo v Izoli, potekal že drugi festival Več znanja za več turizma, namenjen dijakinjam in dijakom srednjih šol vseh programov in usmeritev.

Odziv in rezultati festivala so bili več kot spodbudni. Ker v tem letu praznujemo tudi 100-letnico krovne turistične organizacije, so ob tej priložnosti pri italijanski šoli Dante Alighieri posadili oljko v čast stoletnice Turistične zveze Slovenije (TZS) in v spomin na turistično tržnico. Festival je organizira TZS v sodelovanju z Ministrstvom za šolstvo, znanost in šport, Zavodom RS za šolstvo in Centrom RS za poklicno izobraževanje.

Ker je turizem ena najbolj obetavnih razvojnih priložnosti Slovenije si tudi TZS prizadeva, da bi skupaj z ostalimi turističnimi subjekti delovali enotno in za skupno dobro Slovenije. Zato je bila letos izbrana tema **Slovenija poživlja – turizem poživlja**. Na turistični tržnici v Izoli se je predstavilo 41 projektov iz 28 šol iz vse Slovenije. Več kot 400 udeležencev je pozdravil tudi **Marjan Rožič**, predsednik TZS, ki je ob tej priložnosti dejal: »Prave korenine TZS rastejo iz vrst mladih. Organizacija je res stara 100 let, z bogato tradicijo, vendar nove pobude, nove ideje in novi predlogi rastejo v mladih glavah, v praksi turističnih podmladkov in v praksi vas, ki študirate, se poučujete.... Slovenski turizem želimo oživljati ravno s takimi programi, kot so vaši. Prenesite to znanje v svoje okolje, ljudem, ki delajo

predsednik projektnega sveta.

Sodelovanje na festivalu je, tako kot lansko leto, ki je bilo v **K r a n j u**, vključevalo izdelavo raziskovalne naloge in predstavitev turističnega proizvoda na turistični tržnici, zato je bil nujen interdisciplinaren in timski pristop,

ki daje možnost predstavitev različnih področij, ki oblikujejo turizem kot celoto. Ekipe so pod vodstvom mentorjev ob podpori vodstev šol in s sodelovanjem lokalnih mladinskih organizacij in oblasti ter turističnih društev in zvez, pripravile raziskovalne naloge in predstavitev turističnega proizvoda, ki je bil usmerjen v zasnovno konkretne turistične prireditve, ki bi lahko kraj napravila doživljajsko še bolj zanimiv tako za domače kot za tuje turiste in predstavlja nekaj novega v obstoječi turistični ponudbi; oblikovanje turističnega proizvoda, ki vključuje različne doživljajske značilnosti in konkurenčne prednosti kraja in

Marjan Rožič, predsednik TZS je pozdravil udeležence. Na njegovi levi študentki turizma Tina Pucer in Beti Rajsman, ki sta povezovali program.

vključevanje v izvajanje projektov.

Naloge je ocenila komisija

Petčlanska komisija je ocenjevala naloge na podlagi treh meril in sicer: usklajenost

Zmagovalna sežanska ekipa, ko še ni vedela, da bo zmagala so se tako simpatično nastavili za fotografijo Primorskemu utripu pri Martinu Krpanu in njegovi kobilici.

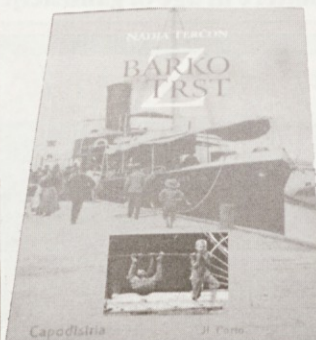
vsebine naloge z razpisom, vsebina naloge in oblika naloge. Strokovna komisija pa je ocenjevala stojnico na podlagi treh meril in sicer: usklajenost turistične stojnice z razpisano nalogo, celostna podoba stojnice in izvirnost, inovativnost, uporabnost. Strokovna komisija je podelila dve srebrni priznanji tudi izolski Srednji gostinski in turistični raziskovalno nalogo **Palme** – oživitve portoroških pomolov, raziskovalna naloga dijakov **Erike Paternuš, Alana Škerjanca in Tine Štefančič** ter **Po tihotapskih poteh od Sečoveljskih solin do Kraškega roba** dijakin **Blanke Frančević** in **Doroteje Lenassi**, ki sta v teoretičnem delu zbirali vire in literaturo o tihotapstvu soli, o Slovenski Istri in možnosti uvedbe sedemdnevno pustolovščino na oslovem hrbtu skozi istrske vasice. Mentorica obeh nalog je bila profesorica **Marina Laslo**. Turizem po svoji vsebini v svetovnem merilu postaja najpomembnejša gospodarska panoga in je tudi na Obali v zadnjih nekaj letih napravil mogočen kakovostni preskok. Povezuje številne gospodarske dejavnosti, poleg tega pomembno pospešuje regionalni razvoj, povečuje ekonomsko vrednost, biotske raznovrstnosti, naravnih vrednot in kulturne dediščine ter omogoča povečevanje družbene blaginje. Zato so taki projekti, kot so jih predstavili dijaki v Izoli, zelo dobrodošli. Žal pa nismo zasledili nobenih turističnih delavcev, ki si bi lahko ta dogodek tudi ogledali in povzeli kakšno od dobrih idej in zamisli. Kot da mladi živijo svoj turizem, starejši pa svojega.

Breda Krajnc

Ob 50. obletnici pomorskega muzeja Sergej Mašera Piran

Nova knjiga: Z barko v Trst

Visok jubilej, 50. obletnico delovanja muzeja bodo obeležili z več prireditvami skozi vse leto 2005. Prvi dve pa sta bili v petek, 15. aprila. V muzejski stavbi so ob tej priložnosti odprli novozgrajeno dvigalo, namenjeno predvsem invalidnim in starejšim obiskovalcem muzejskih zbirk. Namenu sta ga predala državna sekretarka v ministrstvu za kulturo dr. Jelka Pirkovič in županja občine Pirana Vojka Štular, v dvorani Domenica Tintoretta v občinski palači pa so predstavili monografijo muzejske svetovalke mag. **Nadje Terčon Z BARKO V TRST**. O knjigi in njeni vsebini sta spregovorila avtorica in dekan Ekonomske fakultete v Trstu prof.dr. **Giovanni Panjak**.

Knjiga avtorice mag. Nadje Terčon Z barko v Trst opisuje

pomorstvo v Piranu, Izoli in Kopru ter gospodarsko vlogo severozahodne Istre v odnosu do Trsta v letih med 1850-1918, obravnava istrsko gospodarsko življenje in vlogo pomorskih dejavnost ter pristaniškega prometa v Piranu, Izoli in Kopru v drugi polovici 19. in na začetku 20. stoletja. Ideja o knjigi je nastala že leta 1993, ko je avtorica s kolegi pripravljala razstavo o razvoju piranskega pristanišča. Vedeli so, da je pristanišče izredno pomemben prostor v samem mestu, da se je v preteklosti tukaj pretovorilo veliko blaga, da je v njem pristalo izredno veliko ladij, ki so povezovala ljudi in pa življenje Pirančanov z drugimi mesti, vendar se o njemu nič ni vedelo. Ko so začeli raziskovati v arhivih se je pokazalo, da so piranski mestni moške že takrat izredno ljubili svoje mesto in ga na vsak način želeli tudi pravilno ovrednotiti. Knjiga ima 234 strani in je izšla v 500 izdihih. Izdajatelj so Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče Koper, Zgodovinsko društvo za južno Primorsko in pomorski muzej »Sergej Mašera« Piran. Avtorica je pregledala veliko literature, upoštevala različne strokovne članke, muzejske kataloge, vsa spoznanja kolegov, ki so jih naredili na to tematiko, zato ni čudno, da je knjiga bogata z različnimi podatki. Osrednji del knjige obravnava vplive industrializacije in modernizacije v severozahodni obalni istrski regiji. Gospodarska in demografska rast je pospešila agrarno proizvodnjo v istrskem zaledju. Postopna modernizacija obalnih mest in njihove bližnje okolice je povečevala povpraševanje po industrijskih proizvodih in kolonialnem blagu. Slabe kopenske povezave med periferijo in gospodarskim središčem so v drugi polovici 19. stoletja ob vse večjem pretakanju blaga spodbujale razvoj pomorskega prometa, prek katerega so se istrska obalna mesta z rednimi vsakodnevnimi potniškimi in tovornimi zvezami vse tesneje povezala s Trstom. V zgodovinsko najbolj izvirmem delu je avtorica celovito obdelala pomorstvo, najpomembnejšo gospodarsko panogo severovzhodnih obalnih istrskih mest. Z raznolikim arhivskim gradivom je podrobno raziskala organizacijo pomorskih služb, obseg pomorskega prometa, oblike pristaniške dejavnosti, spremembe v ladjedelstvu, pomorsko šolstvo in oblasti povezane s pomorstvom. S kvantitativno metodo je predstavila v številnih tabelah pristanke in odhode, gibanje ladij v Trstu, Izoli, Kopru, Portorožu in Piranu, število ljudi, ki so bili zaposleni na ladjah med leti 1850-1913. Na primer, v eni izmed tabel - Promet v Piranu v letih 1869-1888, je prikazano kako pada število pristanikov z jadrnicami od 2814 leta 1869 na 1205 v letu 1888. Zmanjšalo se je za več kot polovico. Število parnikov pa se je v obdobju 1869- 1888 več kot potrojilo, od 648 na 2088, kar kaže na krizo jadrnic, propadanje ladjarstva na jadra ter na rast števila potnikov. Dejansko so podatki v tej monografiji objavljeni prvič.

Recenzijo knjige je opravila prof.dr. **Marta Verginella**. »Muzejski delavci nismo samo varuhi premične kulturne dediščine, temveč jo moramo tudi ovrednotiti v pravem pomenu besede, dati pomen zakaj in kako je nastala,« je dejala avtorica na predstavitvi knjige prisotnim. Pri zbiranju podatkov in po izdaji knjige so se odprla številna nova vprašanja, zato avtorica upa, da bo, v kolikor bo možno, z delom nadaljevala pri izdaji morda še kakšne nove knjige na to tematiko.

Breda Krajnc

Stojnica SGTŠ - Po tihotapskih poteh od Sečoveljskih solin do Kraškega roba prejela srebrno priznanje.

na področju turizma v kraju, vključite se v svoja turistična društva, kjer ta društva obstoje, če jih ni ustanovljajte nove in na ta način prispevajte k ustvarjanju slogana **Turizem smo ljudje**. In vi to nedvomno dokazujete». Nekaj spodbudnih besed, zahval in strinjanja, da so zmagovalci vsi, ki so se tega projekta udeležili, sta dijakom izrekla tudi **Breda Pečan**, županja Občine Izola ter **Jure Meglič**,

Trem oljkom v aleji pomembnih, pri italijanski šoli Dante Alighieri se je 22. aprila 2005 (ob svetovnem dnevu Zemlje) pridružila še četrta. Prvo so posadili leta 1999 ob otvoritvi italijanske šole Dante Alighieri, drugo sta posadila predsednik mednarodnega sveta za oljkarstvo **Fausto Lucetti** in takratni minister za kulturo, tretjo pa novinarji ob priložnostni srečanju »Račke na morju«. Tokrat, četrto oljko, v čast stoletnice Turistične zveze Slovenije (TZS) in v spomin na turistično tržnico, so posadili **Marjan Rožič**, predsednik TZS, **Breda Pečan**, županja Občine Izola ter **Jure Meglič**, predsednik projektnega sveta turistične tržnice.

turističnih delavcev v turističnih društvih in zvezah ter turističnem gospodarstvu, predstavitev turističnih dejavnosti na š o l i, primerjanje znanj in dosežkov dijakov na šolah, ki razvijajo turistično dejavnost v šoli in v kraju, razvijanje družabnosti, spodbujanje mladih za turistične poklice in spodbujanje mladih za

NAROČILNICA

primorski utrip

IME IN PRIIMEK _____

TOČEN NASLOV _____

POŠTNA ŠTEVILKA _____

LETNA NAROČNINA (12 ŠTEVILK) 2.160,00 SIT

DATUM _____ PODPIS _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na:
Primorski utrip, Obala 125, 6320 Portorož

OBČINA PIRAN
COMUNE DI PIRANO

DAN, KO SMO OČISTITLI OBČINO PIRAN

Med svetovnim dnevom voda, 22. marcem, in svetovnim dnevom zemlje, 22. aprilom je Občina Piran tudi letos organizirala zdaj že tradicionalno splošno čistilno akcijo "Pomlad 2005", v kateri so s pomočjo Javnega podjetja Okolje sodelovale vse krajevne skupnosti, turistična, športna in prostovoljna gasilska društva ter nekatere druge organizacije v občini Piran, ki so se odzvale vabilu. Udeleženci akcije so lahko na ta način zajeli vsa območja v občini.

Piranskim prostovoljnimi gasilcem se smeti niso skrile niti na dnu morja.

Iz morja v kanal in iz kanala hitro v vrečo prostovoljcev iz TD Sečovlje.

Strunjanski mandrač so temeljito prečesali domači ribiči.

Krajanov Padne ni ustavilo niti najgostejše trnje.

Člani TD Lucija so ob priljubljenem podhodu ustvarili pravo malo cvetno umetnino.

Piranska Županja Vojka Štular je posadila rožice tudi pred KS Portorož.

Čistilno akcijo smo tudi letos sklenili s tradicionalno Karavano cvetja, ki se je na svojo šesto pot po posameznih krajevnih skupnostih podala v petek, 13. maja 2005. Piranska Županja Vojka Štular je s pomočjo Hortikulturenega društva Portorož občankam in občanom letos razdelila več kot osem tisoč rožic.

Strunjan

Sečovlje

Lucija

Portorož

Karavano cvetja smo s kulturnim programom sklenili na piranskem Tartinijevem trgu.

V Občini Piran in JP Okolje se zahvaljujemo vsem, ki ste sodelovali v akciji Pomlad 2005, čeprav vseh nismo uspeli ovekovečiti na fotografijah. Hvala prostovoljcem in prostovoljkam iz TD Sečovlje, KS Sečovlje, PGD Sečovlje, KS Padna, KS Strunjan, TD Strunjan, Ribiškega društva Strunjan, KS Nova vas, PGD Nova vas nad Dragonjo, KS Lucija, TD Lucija, PGD Piran, Faros-a, društva ljubiteljev solin »Pompa«, Mladinskega Epicentra, civilnega gibanja Čikule čakule, Kluba študentov Občine Piran, Mladinskega sveta Občine Piran, Folklorne skupine Val Piran, Hortikulturenega društva Portorož, Vrtnarstva Ruzzier-Černe, Vrtnarstva Bordon, ter Dragici Mekiš s skupino občanov. Dokazali ste, da imate radi svoj kraj!